

Päälystö- lehti

2/2022 HUHTIKUU

**Logistiikkalaitos on
mahdollistaja**

4

Uusi virkaehtosopimus

10

PÄÄLLYSTÖLIITON ÄÄNENKANNATAJA

92. vuosikerta
ilmestyy 6 kertaa vuodessa.
ISBN 0788-8554

PÄÄLLYSTÖLEHTI 2022

aineisto- ja ilmestymispäivät

Numero	Aineisto	Ilmestyy
3	18.5.	10.6.
4	31.8.	23.9.
5	5.10.	28.10.
6	23.11.	16.12.

Aineiston voi toimittaa päätoimittajalle tai toimitussihteerille alla oleviin sähköpostiosoitteisiin. Toimitus päättää julkaisukynnyksestä. Kirjoittajat vastaavat omista kirjoituksistaan.

TOIMITUS:

Laivastokatu 1 b
00160 HELSINKI

PÄÄTOIMITTAJA:

Juha Susi
juha.susi@paallystoliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI:

Matti Vihurila
Puh. 040 518 6672
matti.vihurila@hotmail.fi

VAKITUISET AVUSTAJAT:

Marko Jalkanen
Puh. 040 301 9295
marko.jalkanen@paallystoliitto.fi

Antti Kymäläinen
Puh. 040 828 2758
antti.kymalainen@kolumbus.fi

Jukka Mäkinen
Puh. 050 594 4613
jukka.makinen@paallystoliitto.fi

Jaakko Levä
Puh. 040 301 9294
jaakko.leva@paallystoliitto.fi

Mika Avelin
Puh. 040 301 9292
mika.avelin@paallystoliitto.fi

Toni Rinta
toni.rinta@paallystoliitto.fi

Juha Saari
juha.saari@paallystoliitto.fi

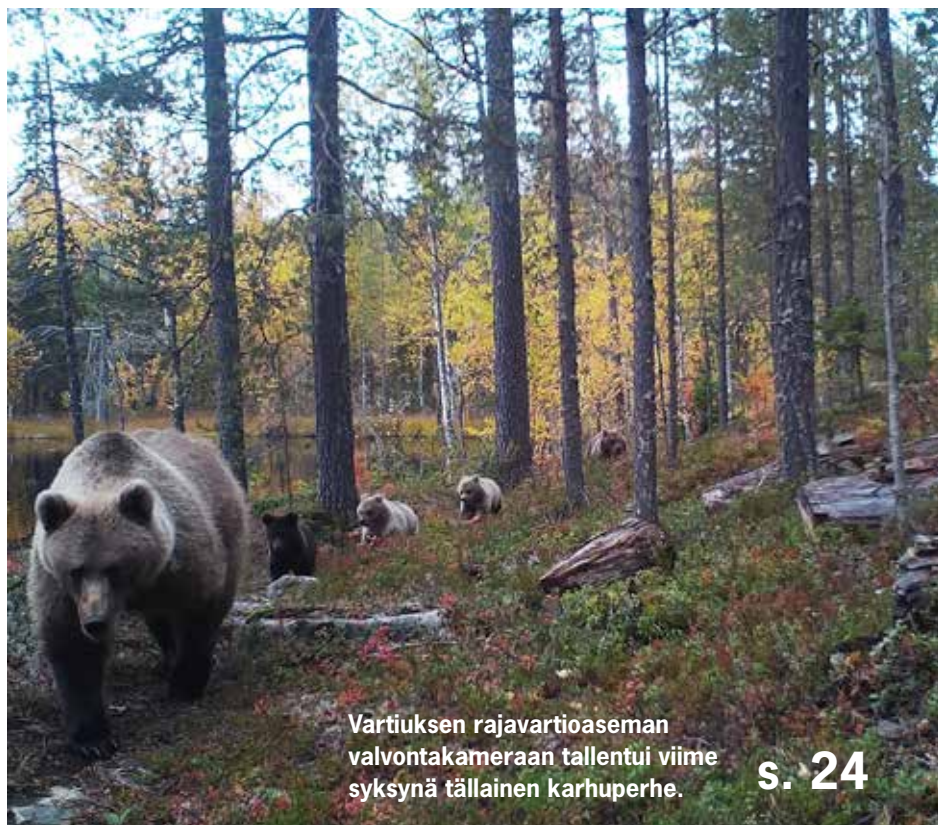
OSOITTEENMUUTOKSET:

Puh. 040 301 9290
toimisto@paallystoliitto.fi

Osoitelähde: Päällystöliiton
jäsenrekisteri

SISÄLTÖ

9	■	SANAN SÄILÄ	17	■	JÄRJESTÖPÄÄLLIKKÖ
10	■	PÄÄLUOTTAMUSMIEHET	29	■	LIIKUNTA
12	■	RAJA	31	■	EVP

Vartiuksen rajavartioaseman valvontakameraan tallentui viime syksynä tällainen karhuperhe.

s. 24

- 6 Päätoimittajalta
- 23 On aika kääriä hihat
- 28 Lyhyesti
- 30 Valmistaudu eläkkeelle hyvissä ajoin

*Pintapelastaja arkisessa työssään.
Kuva: Toni Lankisen kotiarkistot*

PÄÄLLYSTÖLIITTO RY

Laivastokatu 1 b, 00160 HELSINKI • www.paallystoliitto.fi • toimisto@paallystoliitto.fi • 040 301 9290
• Toimisto avoinna arkisin 9–15. • s-posti: etunimi.sukunimi@paallystoliitto.fi

Puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen 040 301 9291. Järjestöpäällikkö Mika Avelin 040 301 9292.

Jäsensihteerit Anja Mustajoki 040 301 9290, Järjestösihteerit Sanna Karell 040 301 9297.

Päällystämies Marko Jalkanen 040 301 9295, 0299 500 798, Jaakko Levä 040 301 9294, 0299 500 787, Jukka Mäkinen 050 594 4613. HUOM! Tekstiviestit eivät toimi 040-alkuisissa numeroissa.

LAKIASIANNEUVONTA: Asianajotoimisto Lindell (02) 251 1004, e-mail: toimisto@asianajotoimistolindell.fi
(Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.)

Si vis pacem, para bellum - Jos haluat rauhaa, varaudu sotaan

Tuntemattoman sotilaan alikersantti Lehdon kysymys kapteeni Kaarnalta tuntuu varmasti monesta suomalaisesta näinä hetkinä kovin ajankohtaiselta: ”Herra kapteeni. Minä kun en ole partiopoika, niin minä en tiedä, mihin meidän pitää olla valmiita. Ei suinkaan vaan sotaan?” Kapteeni pysyi tyyliissään: ”He...heei. Ei sitä niin vaan sotaan mennä. Sota on kaukana. Balkanilla saakka.” ”Herra kapteeni. Se sitä nykyään on kova kulkemaan. Salamasotaa kun on.” Turvallisuusympäristömme vakaus mureni hetkessä helmikuun 24. päivän aamuna, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan itsenäistä, eurooppalaista naapurimaataan, Ukrainaa vastaan. Eurooppa oli jälleen tulesa ja korona ei enää täyttänyt uutislahetyksiä. Turvallisuudesta tuli ykköspuheenaihe ja syystäkin. Sisäisten ja ulkoisten turvallisuusresurssiemme riittävyden ja tarpeiden tarkastelu nousi hetkessä keskiöön. Valtakunnassa tuntuu vallitsevan laaja poliittinen konsensus puolustusmenojen kasvun tarpeellisuudesta. Kriisit tai niiden uhka ovat ennenkin yhdistäneet kansakuntia ja nyt on hetki toimia. Puolustuselonteossa todettu henkilöstömäärän lisäämistarve on nyt realisoitava. Henkilöstön lisääminen tulee tapahtua etupainotteisesti eikä vasta 2020-luvun loppuun mennessä. Samalla tulee tarkastella, onko nyt suunniteltu 500 henkilötyövuoden lisääminen riittävä uskottavan puolustuksen tarpeisiin. Harjoitusten, valmiuden, uusien suorituskykyjen ja puolustusyhteistyön lisääminen kaikki edellyttävät henkilöstövoimavarojen lisäämistä, jotta emme hyvää tarkoittamalla luo kuitenkin rampaa puolustusjärjestelmää. Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja riittävien resurssien turvaamista tässä samassa yhteydessä ei tule unohtaa, sillä maanpuolustus ja rajaturvallisuus ovat kiinteä kokonaisuus.

Yksin vai yhdessä tai kenen kanssa on nyt ajankohtainen kysymys ja päivänpolttava keskustelun aihe. Neljännen valtiomahdin, median, eri toimijoiden tekemät kyselyt osoittavat Nato-jäsenyyden kannatuksen räjähtäneen nousuun niin Suomessa kuin naapurimaassamme Ruotsissa. Suomessa tällä hetkellä yli 60 prosenttia kannattaa Natoon liittymistä ja valtaosa aikataullisesti vielä tämän vuoden puolella. Tämä on vahva viesti valtiojohdolle ja valitsemillemme päättäjille Arkadianmäellä. Puolustusyhteistyön syventämisellä tai liittouman jäsenyydellä on aina heijastuksensa myös henkilöstöön. Tärkeintä voimavaraa ei tule unohtaa tässäkään asiassa.

Valtion virka- ja työehtosopimusneuvottelut käytiin jälleen poikkeusaikojen vallitessa, mutta pääsimme tulokseen neuvottellen ja sopien. Viime kerralla neuvotteluita ja maamme taloustilannetta varjosti korona ja nyt sota. Syntynyttä kahden vuoden sopimusta valtiosektorilla voidaan pitää vallitsevassa tilanteessa hyvänä tuloksena ja reiluna pelinä molemmille neuvotte-

Kuva: Mika Avelin

luosapuolille. Tämän vuoden palkankorotukset sisältävät vain yleiskorotuksen, ja ensi vuoden palkkaratkaisusta neuvotellaan syksyllä. Sopimus sisältää myös jäsenistömme palvelusuhteineitoja parantavia tekstikirjauksia. Tällä hetkellä inflaatio laukkaa ja polttoaineen litrahinnat alkavat kakkosella, sähkön hinta on taivaissa ja elintarvikkeiden kuluttajahinnat nousevat, joten meistä jokaiselle tulee tarpeeseen ostovoimaa turvaava yleiskorotusmallinen palkankorotus.

Toivottavasti kaikesta pahasta jää jälkeen jotain hyvääkin. Kulkutautimme korona on kurittanut meitä jo yli kaksi vuotta, mutta se on opettanut meidät pakon edessä aitoon etätyöskentelyyn ja joustavien työskentelymuotojen hyödyntämiseen. Toivottavasti sota Ukrainassa päättyy pian ja maa pääsee jälleenrakentamisen vaiheeseen, uuden elämänsä alkuun. Tässä ajassa olevan eurooppalaisen sodan tragedian perintönä olisi suotavaa, että turvallisuutemme ja itsenäisyytemme vaalimisen kivijalkaa, maanpuolustuksen ja rajaturvallisuuden resursseja ei enää kyseenalaistettaisi, vaan riittävät resurssit olisivat tulevaisuudessa itsestäänselvyys. Meidän tulee aina muistaa geopolittinen sijaintimme ja asemamme rajavaltiona ison karhun naapurissa. Turvallisuuden ei tule olla asia, josta voi tinkiä missään tilanteessa. Muistaen kuitenkin, että turvallisuuteen ei pelkkä rauta riitä, vaan sitä käyttämään tarvitaan iskukykyinen henkilöstö. Puolustusvoimien henkilöstön jaksaminen ja palautuminen tulee taata niin syvässä rauhan tilassa kuin kohotetussa valmiudessa, muuten ei ole ruuvissa enää mitään kiristettävää tai lisää tehoja ulosmitattavissa, mikäli isänmaan turvallisuus sitä vaatisi. Älkäämme lyökö enää päättämme Karjalan mäntyyn vaan olkaamme valmiina, yksin ja yhdessä.

Jyrki Lukkarinen
puheenjohtaja

Logistiikkalaitos on mahdollistaja

Teksti ja kuva: Juha Susi

Logistiikkalaitoksen johtaja, insinööri-kenraalimajuri **Kari Renko** korostaa laitoksen resursseista puhuttaessa henkilöstön roolia. Hän näkee organisaationsa olevan palvelutalo.

- Pelkällä rahallahan tämä ei toimisi, vaan työntekijöidemme ammattitaito ja asian-tuntijuus ovat keskeisessä roolissa.

Laitos ei ole itsetarkoitus, vaan sen käytössä olevat taloudelliset resurssit kohden-tuvat koko Puolustusvoimien materiaali-hankintoihin ja palvelutuotantoon.

- Me, henkilöstö ja taloudelliset resurssit, mahdollistamme päivittäisen toiminnan.

Taloudesta puhuttaessa Renko nostaa esiin Ukrainan tilanteen ja sen mukanaan tuoman mahdollisen lisäresurssin Puolustusvoimille. Tämänhetkinen rahoitus on riittävä niihin priorisoituihin tehtäviin, joita laitokselle on annettu.

- Alkuvuodesta näkymät ennustivat valtion joutuvan säästölinjalle, joka olisi lyöty luk-koon kevään kehysriiheissä. Tämä olisi näkynyt mahdollisina säästövelvoitteina meidänkin toiminnoissamme ensi vuoden aikana. Tällä hetkellä on vielä auki, minkä-laisesta lisärahoituksesta puhutaan.

Kiitosta saavat myöskin kahden puolus-tushaaran kalliin pääaseen hankkeet erilis-rahoituksen turvin. Tämä mahdollistaa maamme puolustusjärjestelmien kehittämi-sen tasapainoisesti.

- Tämä on hieno osoitus poliittisilta päät-täjiltä sitoutua valtakunnan puolustukseen. Näin ei synny esimerkiksi tilannetta, jossa maavoimien toimintaa ei voitaisi kehittää tai toimintoja jouduttaisiin leikkaamaan.

Keskustelun aikana Renko kuitenkin huo-mauttaa, ettei julkista hallintoa henkilös-tömäärällisesti tai rahoituksellisesti voida kasvattaa huomattavasti nykynäkymien mukaan.

- Huoltosuhteemme on länsimaiden alhai-simpia, mikä heijastuu julkisen talouden näkymään.

Puolustusvoimaudistuksesta tulevaisuuteen

Logistiikkalaitos perustettiin Puolustusvoi-mauudistuksen yhteydessä. Suunnittelutyö laitoksen perustamiseksi tehtiin huolella, ja se on osoittautunut toimivaksi. Pientä tar-

kistusta omaan organisaatioon ollaan kui-tenkin tekemässä lähiaikoina.

- Tässä työ opettaa tekijäänsä. Olemme matkan varrella huomanneet muutamia kehitystarpeita. Suunnitelmissamme on muuttaa esikuntamme rakennetta Pääesi-kunnan ja puolustushaaraesikuntien kaltaisiksi. Myös Järjestelmäkeskuksen organi-saatiota tarkennetaan.

Uudistuksella tavoitellaan toimintojen sel-keyttämistä, mikä liittyy Pääesikunnasta saatavaan ohjaukseen.

- Samalla saamme selkeämmäksi mate-riaalisen suorituskyvyn rakentamisen ja ylläpidon prosessia. Myös analyysikyky eli mihin olemme menossa, paranee uudistuk-sen myötä.

Toiminnan tuloksellisuudesta puhuttaessa Rengon insinööriasta tulee hyvin esiin. Hän arvostaa mittareita, joiden tuloksia voidaan hyödyntää analyttisesti ja tulevaa arvioiden.

- Meidän tulee tuottaa Puolustusvoimien johdolle ja tuettaville joukoille analyysiä, mihin nykyinen toiminta johtaa. Tuloksena syntyy heille eri vaihtoehtoja.

Samassa yhteydessä hän nostaa rekla-moinnin vähyden. Sitä pitäisi saada lisät-yä.

- Tarvitsemme enemmän palautetta mah-dollisten prosessivirheiden poistamiseksi. Joukkojen tulisi reklamoida enemmän.

Kumppanuus ei sovi nopeaa voittoa tavoitteleville

Puolustusvoimat on jo pitkään tukeutunut logistiikan palveluissa kumppaneihin. His-toria alkaa jo vuodesta 1921, jolloin yhteis-työ alkoi Patria Aviationin edeltäjän kanssa. Tätä taustaa vasten laitoksen on helppo arvioida kumppanuuksien toimivuutta.

- Se toimii hyvin, kun on molemmin puolei-nen luottamus ja tarkasteltava kvartaali on riittävän pitkä. Kvartaali tulisi nähdä tässä tapauksessa 25 vuoden mittaisena, eikä neljännesvuotena.

Kehittämistä tarvitaan kuitenkin jatkuvas-ti. Kumppaneilta edellytetään kustannus-tehokkuutta pitkäaikaisia sopimuksia sol-mittaessa. Nopeaa voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu kumppanuuteen.

- Me haemme kunnossapidon halventamis-

ta, ja yrityksillä on luonnollisesti kasvuhä-lukkuutta. Siviilimaailmassa oleva raaka kil-pailu ei sovi tähän yhteyteen.

Tampereella tiedetään aikanaan tehtyjen kumppanuuksien syntyminen jälkeisis-tä haasteista, joita on syntynyt eri jouk-ko-osastojen poikkeavista toimintatavoista johtuen.

- Otetaan esimerkiksi joukon vastuulla ole-va ajoneuvo. Joukoissa ei ollut yhtenäistä käsitystä siitä, mikä kuuluu käyttöhuoltoon ja mikä taas kunnossapitoon. Nykyään tämä on jo paremmalla tasolla.

Kunnossapidon kustannusten nousua ei voida välttää jatkossakaan kumppanuuk-silla. Tämä selittyy hankitun kaluston ja mate-riaalin teknistymisellä.

- Kalusto on suorituskykyisempää, mutta myös monimutkaisempaa. Samalla val-miusvaatimukset ovat nousseet. Muuten kustannukset ovat yleisen kustannuskehi-tyksen mukaisia.

Huoltovarmuuden eteen tehdään töitä

Koronan aikana yhteiskunta joutui totea-maan huoltovarmuuden haasteet. Kun Suo-mea voi verrata logistisesti saareen, on varmuuteen kiinnitettävä erityinen huomio.

- Me olemme poikkeusolojen organisaatio, joten ihan heti emme mene polvilleen. Meil-lä on jo varauduttu siihen, ettei sitä laivaa tulisikaan.

Siviiliyhteiskunnan ongelmat huoltovarmuu-dessa nähdään myös Logistiikkalaitokses-sa. Konteista ja siruista on pulaa, mutta nii-tä ei koeta suurina ongelmina.

- Eniten olemme tehneet töitä oman toimin-nan turvaamiseksi hajauttamalla johtamis-ta.

Opistoupseerien osaamista arvostetaan

Logistiikkalaitoksen suunnalta on usein kuultu heidän näkemyksensä opistoupsee-rien suhteen. Sen halutaan olevan päättö-paikka, joukko, josta siirrytään reserviin. Tämä näkymä on edelleen olemassa.

- Tehtävämme vaan nyt ovat sellaisia. Me tarvitsemme väkeä, jolla on käytännön ko-kemusta sekä luvat ja lisenssit olemassa. Koska me olemme tukeva organisaatio,

me tarvitsemme väkeä, joka on toiminut tuettavan puolella.

Renko nostaa esiin laitoksen tarjoavan tehtäviä, joissa normaali- ja poikkeusolojen tehtävää tehdään samanaikaisesti.

- Vain volyymit kasvavat. Olemme tavallaan janalla, jossa tehtävän intensiteetti muuttuu kulloisenkin tarpeen mukaan.

Jokaisen opistoupseerin siirtyminen reserviin nähdään haasteena, mistä löytyy korvaava osaaja tilalle. Osaajia tarvitaan kaikista puolustushaaroista jatkossakin. Tekijöiden osaamista ja ammattitaitoa arvostetaan.

- En minä mene kertomaan asiantuntijalle, miten jokin asia pitää hoitaa. Luotan heidän asiantuntijuuteensa. Meillä on yhteinen tavoite, joka ohjaa toimintaa.

Kysymykseen, miksi kannattaa hakeutua Logistiikkalaitoksen palvelukseen, vastaus on työnsisältöön liittyvä.

- Omalla kokemuksellani voin sanoa, että on aivan loistava ratkaisu tulla meille töihin. En nyt perustele tätä omalla virka-asemallani vaan työn sisällöllä. Se on kuin huumi, joka pitää näissä tehtävissä.

OUKES hakeutumiskanavana

Laitoksen henkilöstöpäällikön, majuri **Janne Vähätalon** mukaan opistoupseerien tehtävä- ja seuraajasuunnittelu toimii, ja se tuottaa osaajia laitoksen tarpeeseen.

- Tällä hetkellä vain muutama 2022–2025 avautuva tehtävä on ilman nimeä. Valtaosa näistä avoimista on järjestelmien erityisosaamista vaativia OTV8-tehtäviä.

Juuri päättynyt kehityskeskustelukierros on kuitenkin osoittanut, ettei järjestelmää osata hyödyntää oikein. Käyttäjien tekemät kirjaukset ovat ylimalkaisia.

- Henkilö on saattanut tehdä järjestelmään kirjauksen vain periaatteella ”osastoupseeri, Tampere” erittelemättä, mikä tehtävä kiinnostaa.

Kentältä kuuluu ajoittain kritiikkiä siitä, ettei siellä tiedetä, mitä kussakin tehtävässä tehdään. Vähätalo näkee tähän helpon ratkaisun.

- Meillä on kaikista tehtävistä tehty kirjaukset, joista tämä käy ilmi. Mikäli tätä ei ole omassa joukossa käytössä, kannattaa ottaa suoraan yhteys ja selvittää asia esimerkiksi asianomaiselta tehtävän hoitajalta.

Laitos ei tee mitään aktiivista markkinointia omien tehtävien saamiseksi täyteen, koska osaajia tarvitaan kaikkialla.

- Olemme mietineet Torni-portaalin hyödyntämistä tulevien vuosien tiedottamisessa.

Tällä hetkellä laitos toivoo saavansa varsinkin taisteluvälinealan osaajia, erityisesti räjähteiden varastointiin liittyen. Samoin kuljetusmiesten toivotaan hakeutuvan. Teh-

tävään pääsee sisälle työssä oppimisen kautta.

- Emme odota osaajia suoraan valmiina, vaan hakija tuo oman kokemuksensa ja osaamisensa mukanaan.

Kun OTV8-tehtäviä on muullakin tarjolla, koetaan laitoksen tarjoavan Puolustusvoimien ja logistiikan kokonaiskuvan. Tehtävissä pääsee haastamaan omaa osaamistaan.

- Kun henkilö tuo tullessaan puolustushaarallisen näkemyksensä, pääsee hän täällä tuottamaan sen takaisin palveluna.

Vähätalo antaa lopuksi henkilölle, joka mieltii hakeutumista laitokseen, helpon ohjeen.

- Tsekkaa elämäntilanteesi, ota selvää tehtävästä ja ilmoittaudu. Kannattaa myös seurata sisäistä liikkuvuutta ja hakeutua tätä kautta.

Kari Renko

- Logistiikkalaitoksen johtaja, puolustusvoimien pääinsinööri
- Insinöörinraalimajuri
- 60-vuotias
- Työskennellyt aikaisemmin sota-varustepäällikkönä ja Logistiikkalaitoksen apulaisjohtajana
- Naimisissa, kaksi lasta
- Harrastukset: Vanhan omakotitalon ylläpito, lukeminen

Motto/elämänohje: Paljasjalkaisten ei pidä tanssia ruusuilla.

Torstai, jolloin naamiot riisuttiin

Teksti: Juha Susi

Voiko vitutukseen kuolla? Tämän klassikkokysymyksen esitti **Paavo Värynen** vuoden 1987 eduskuntavaalien jälkeisessä mielentilassa, kun ennakkokaavailut tulevan hallituksen muodostamisesta eivät toteutuneetkaan. Uskon, että sama kysymys on ollut viime aikoina varsin monen mielessä Venäjän hyökättyä lupaustensa vastaisesti Ukraina.

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** totesi sodan alettua pitämässään tiedotustilaisuudessa varsin osuvasti naamioiden riisumisesta, jäljelle jäivät vain sodan kasvot. Tämä kuvastaa Venäjän viimeaikaista toimintaa. Puheet ja teot eivät kätele toisiaan. Kun me länsimaiset pidämme totuuden ja valheen olevan vaihtoehtoisia, niin Äiti-Venäjällä tähän väliin jää useita eri sävyjä. Valhe, joka palvelee valtion tarkoitusta, ei olekaan oikeastaan valhe, näemmä.

Olemme saaneet päivitellä jatkuvasti yhä uskomattomampia viestejä, joita Venäjältä lähetetään. Milloin väitetään Ukrainan kehittyvän biologisia aseita, milloin maata johtavat natsit. Nyt, jos koskaan, vaaditaan medialukutaitoa. Aivan jokaista Twitterin tai Tik Tokin viestiä ei kannata ottaa todesta, olipa se lähetetty kummalta sodan osapuolelta tahansa. Ollaan siis tarkkana ja pidetään lähdekritiikki mielessä.

Ilahduttavaa on ollut seurata, kuinka yhtenäinen lännen rintama on ollut. Tuntuu, että erimielisyydet on haudattu, ainakin toistaiseksi, yhteisen asian puolesta. Lukemattomat yritykset ovat vetäytyneet Venäjän markkinoilta osoittaakseen, ettei sotaa voida hyväksyä. Öljyn hinta nousee ja siinä ohessa monen muunkin tuotteen tai palvelun kustannukset. Pumpulla asioidessa kannattaa kuitenkin muistaa, että ne maksut ovat pientä verrattuna siihen, mitä ukrainalaiset joutuvat maksamaan puolustaessaan itsenäisyyttään.

Ei viivyttellen vaan huolella

Venäjän käynnistämä sota on saanut liikkeelle myös aktiivisen keskustelun Suomen liittymisestä Natoon. Myönnän itsekkin kuuluvani niihin, jotka ovat viime vuosien tapahtumien myötä muuttaneet mielipiteensä puolustusliittoumasta. Kannatin pitkään riippumattonta kansanarmeijaa, joka ammensi voimansa maanpuolustustahdosta ja hernekeitosta. Maailma on kuitenkin muuttunut niin paljon, että tarvitsemme yhteisen läntisen liittouman tarjoamaa tukea. Yksin ei kannata olla.

Kannanottoja ja mielipiteitä valituilta kansanedustajilta kysytään milloin missäkin medioissa. Ihmetystä herättää joidenkin kommentit, ettei heillä ole vielä käsitystä Natoon liittymisestä. Mikähän on se tietämys ja kuka sen tarjoaa, minkä jälkeen perusteet olisivat selvillä? Kommentit, ettei pidä ärsyttää naapuria, ovat erikoisia. Siellä kun ei välitetä sinun tai minun mielipiteestäni mitään, jos sille päälle satutaan. Kyse on siitä, ketä sinulla on puolellasi kriisin syntyessä.

Siiri Susi

Moni on toivonut kansanäänestyksen järjestämistä Nato-jäsenyydestä. Itse en halua sellaista missään nimessä. Kun lukee paikallisen sanomalehden tekstiviestipalstaa, näyttää kansan syvien rivien järjen juoksu monesti hyvinkin erikoiselta. Voitte kuvitella, minkälainen informaatiovaikuttamishanke käynnistettäisiin ennen kansanäänestystä. Koronadenialistit ovatkin kuulemma siirtäneet nyt painopisteensä Venäjää tukeviin kommentteihin.

Sota Ukrainassa vaikuttaa myös meidän lapsiimme. Asiasta kannattaa keskustella heidän kanssaan. He tietävät isän tai äidin kuuluvan sodan ajan joukkoihin. Pelko, että sinulle tapahtuu jotain, saattaa olla suuri. Asiasta kannattaa keskustella, kuten se luontevimmalta tuntuu oman perheen kanssa.

Sodan aikana yhä useampi puolustusvoimien virkamies on päässyt ääneen kommentoidessaan sodan tapahtumia. Hyvä näin, isänmaamme parhaita asiantuntijoita ja alan ammattilaisia. Jos et ole vielä katsonut eversti evp. **Martti J. Karin** esitelmää ”Miksi Venäjä toimii niin kuin se toimii”, niin laita se ehdottomasti katselulistallasi.

Päällystölehti osoittaa tukensa Ukrainan kansalle. Eläköön demokratia, eläköön Ukraina.

Sopimus sodan varjossa

Valtiolle on solmittu uusi 1+1-vuotinen sopimus. Sen tarkempaa sisältöä avaa pääluottamusmies **Marko Jalkanen** toisaalla tässä lehdessä. Kaikkea tavoiteltua ei saavutettu, mutta tärkeää on saada työrauha turvattua ja virkamiehet keskittymään rattaiden pyörittämiseen. Nyt jos koskaan valtion virkamies on palkkansa ansainnut, erityisesti turvallisuusallalla.

Talouden tiekartta - jäsenten eduksi

Liiton hallinnolla on alkanut uusi toimintakausi uudella miehityksellä. Hallituksessa on ilahduttavan hyvä kokoonpano; on vanhoja kokeneita toimijoita ja lisänä uusia hallitusjäseniä. Kokeneet jäsenet voivat siirtää uusille jäsenille hallinnon toiminnan perusteita, historiaa, hyviä käytänteitä sekä ennen kaikkea kokemuksia ja taustoja liiton päätöksenteosta. Uudet jäsenet taas tuovat liiton päätöksentekoon vaihtoehtoisia ja tuoreita näkökulmia. Uskon, ja alkuvaiheen havaintojen perusteella tiedän, että tällä kokoonpanolla liiton hallitus kykenee niihin toimiin, joita sillä odotetaan tulevaisuutta silmällä pitäen.

Usein mietimme hallinnon ja hallituksen roolia liiton toiminnassa. Kaikkien toimijoiden ja jäsenten yhteinen näkemys on ollut aina selkeä: jäsenen edunvalvonta on liiton keskeinen toiminto. Näin tulee olla myös jatkossakin. Hallinnon ja hallituksen tehtävänä on mahdollistaa päätöksillään se, että liitto voi toteuttaa jäsenen edunvalvontaa ja etua parhaalla mahdollisella tavalla. Näihin päätöksiin kuuluu tulevaisuuden osalta miettiä sitä, kuinka liiton toiminnot järjestetään jatkossa, kun jäsenmäärä vähenee. Sopeuttamisesta puhuttaessa keskustelu ohjautuu välillä turhankin helposti erilaisiin toiminnan leikkauksiin. Sopeuttamisen ei tarvitse tarkoittaa toiminnan leikkauksia, vaan sen tulisi tarkoittaa toimintojen järjestelyjä muuttuviin olosuhteisiin kulloinkin parhaiten soveltuviksi.

Erilaiset leikkaukset ovat helpoin tapa toteuttaa sopeuttamista, mutta liittomme talous ja toiminnan volyyymi antavat meille liikkumavaraa paljon muuhunkin. Pitkäaikainen ja hyvin hoidettu talous sekä vuosien aikana syntynyt sijoitusvarallisuus riittävät liiton toimintojen kattamiseen pitkälle tulevaisuuteen ilman leikkauksiakin. Esimerkiksi pitkäaikaisista sijoituksista aika ajoin purkautuvien varojen ja tuloutettavien korjojen käyttö liiton koulutuskustannusten ja esimerkiksi lomatoiminnan rahoittamiseen antavat yhden todella hyvän vaihtoehdon toimintojen rahoittamiselle. Liiton edunvalvojen koulutus sekä erilaiset jäsenpalvelut edustavat keskeisiä toimintoja, joihin tulee jatkossakin panostaa. Tätä tukee myös Päälystöliiton säännöissä kirjattu liiton toiminnan tarkoitus. Sääntöjen 2 §:ssä määritellään Päälystöliiton toiminnan tar-

Pirjo Juvonen

koitukseksi se, että liitto edustaa ja valvoo jäsentensä oikeudellisia, taloudellisia ja sosiaalisia etuja. Liiton koulutustoiminta edustaa juuri oikeudellisten etujen valvontaa, ja lomatoiminta osaltaan edustaa jäsenten sosiaalisia etuja.

Koulutuksesta liiton ei tule säästää. Koulutuskustannuksiin tulee pitkällä aikavälillä luonnollisia säästöjä jäsenmäärän vähentämisen aiheuttaman edunvalvojen määrän ja siten myös koulutettavien määrän supistumisen myötä. Hallinnon kustannuksia voidaan tarvittaessa sopeuttaa käyttämällä korona-aikana tutuksi tulleita etäyhteyksiä hyväksi perusasioiden hoitamiseen.

Työnimellä "Talouden tiekartta" hallitus ja työvaliokunta suunnittelevat erilaisia sopeuttamistoimia laaja-alaisesti. Tiekartta sisältää periaatteita, vaihtoehtoja ja suunnitelmia koko liiton toimintojen hoitamiseksi tulevaisuudessa. Tiekartta sisältää vaihtoehtoja, mutta sen ei tule olla orjallisesti seurattava käsky tai ohje. Tiekartan vaihtoehtoja tulee käyttää tulevaisuudessa aina parhaiten eri tilanteisiin ja aikaan sopivalla tavalla palvelemaan jäsenten etuja.

Tiekartan valmistelu on parhaillaan meneillään, ja sitä esitellään yhdistysten edustajille Puheenjohtajapäivillä ja Edustajakoukussa. Tiekartan valmistelun aikana on äärimmäisen tärkeää pohtia kaikkia erilaisia vaihtoehtoja ja variaatioita tulevaisuuden varalle. Haastankin kaikkia jäseniä ja yhdistysten edustajia ottamaan osaa tiekartan kehittämiseen antamalla hallinnolle näkemyksiä ja esityksiä talouden ja toimintojen järjestämiseksi tulevaisuudessa. Talouden tiekartta on keskeinen suunnitelma liiton toimintojen järjestämiseksi - jäsenten eduksi.

Jyrki Juvonen 53 v

- Kotipaikka Ruokolahti
- Raja- ja merivartiokoulu

Uusi jäsenkysely kevään aikana

Teksti: Juha Susi

Kevään aikana Päälystöliitto osallistuu yhteispohjoismaiseen sotilasammattilliseen Työelämän tasapaino -kyselyyn. Tarkoituksena on selvittää työn vaikutusta perhe-elämään ja sitä, kuinka mahdollisesti perhe-elämä vaikuttaa työntekoon. Kysely toteutetaan 20.4.–20.5. verkkokyselynä. Kysely suunnataan Puolustusvoimissa palveluksessa olevalle upseeristolle (UPS, OU, EUPS). Kysely toteutetaan Nordisk Officers Alliance'n (NOA) jäsenliittojen jäsenille. Suomes- ta samaan kyselyyn osallistuu Päälystöliiton lisäksi Upseeriliitto.

- Lähetämme jäsenistölle sekä yhdistyksiin saatteen kyselyn tarkoituksesta sekä linkin kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista ja se vie noin 15–20 minuuttia. Vastaaminen tehdään anonyyminä,

eikä vastauksia voida henkilöidä. Kysely on suomenkielinen, puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** avaa perustietoja.

Idea yhteiseen kyselyyn syntyi Upseeriliiton ja Päälystöliiton ajatuksesta saada vertailevaa tietoa muiden Pohjoismaiden tilanteesta jatkumona UL:n ja PL:n yhteiselle työssä jaksamisen -kyselylle.

- Esitimme idean jaksamiseen liittyvästä yhteisestä kyselystä. Kävi ilmi, että ruotsalainen Försvarshögskolans (FHS) hallinnoi vastaavaa kyselyä, jonka se kohdensi Sveitsin, Hollannin ja Kanadan puolustusvoimille. Tämän johdosta päätimme hyödyntää samaa kyselyä ja saada näin isomman yhteispohjoismaisen vertailupohjan. Koska kyselyssä hyödynnetään jo valmiita pohjaa, ei siinä keskitytä erityispalvelumuihin ja niiden vaikutusta jaksamiseen.

- Joka tapauksessa saatua vastausaineistoa voidaan hyödyntää palvelussuhteenehtojen kehittäessä työelämän ja jousten osalta. Meillä on kokemusta, että asiat heijastuvat Pohjoismaissa ristiin tietystä viiveellä. Mikä nyt näkyy punaisella muissa vastaajamaissa, on meillä edessä jollain viiveellä.

Vuosien 2019 ja 2021 jäsenkyselyissä saavutettiin erinomainen vastausprosentti.

- Samaa toivon nytkin ja mahdollisimman monen vastaavan tähän kyselyyn.

NOA tulee käsittelemään vastausaineistoa syyskuun lopussa olevassa kokouksessaan. Kyselyn tuloksista tullaan tiedottamaan myös Päälystölehdessä ja kotisivuilla.

Venäjän karhu vapisee

Teksti: Antti Kymäläinen

Suomen ystävällismielisen itänaapurin, maailman suurimpiin kuuluvan ydinase- ja sotilasmahdin Venäjän, huoli turvallisuudestaan kasvoi siinä määrin, että se päätti helmikuussa käynnistää ennalta ehkäisevän ”erikoissotilasoperaation” Ukrainassa. Operaatiolla Venäjä kertoi pyrkivänsä vastaamaan Ukrainan muodostamaan uhkaan ja suojelemaan ihmisiä, jotka ovat joutuneet Kiovan hallinnon piinan ja kansanmurhan kohteeksi. Venäjän presidentti Vladimir Putinin mukaan Ukrainaa johtaa terroristien, uusnatsien ja narkomaanien kopla, joka on väännettävä vallankahvasta veks. Länneltä Venäjä vaatii turvakuuita ja halua rajoilleen etupiirin, johon puolustusliitto Natolla ei ole asiaa.

Venäjän vaatimukset eivät ole saaneet lännestä vastakaikua. Hyökkäyksen perusteluita pidetään järjettöminä. Päivänselvää on, että Venäjän huoli omasta turvallisuudestaan on vain veruke geopolitiselle pullistelulle ja oman reviirin laajentamiselle. Yhdysvalloilla, Natolla eikä ylipäätään läntisen Euroopan mailla ole ollut mitään halua horjuttaa Venäjän turvallisuutta. Vastuuta sodan käynnistymisestä ei voi millään tekosyillä vierittää sen enempää Ukrainan kuin lännenkään harteille. Syypää on vain Venäjä itse. Voimakkaalla informaatiovaikuttamisella Venäjä on pyrkinyt tämän tosiasian häivyttämään ja muuttamaan mustan valkoiseksi. Sumutus on kuitenkin onnistunut vain oman maan sisällä, eikä sielläkään täydellisesti.

Kun Venäjä käynnisti hyökkäyksensä Ukrainaan, sotamenestys takkusi alkumetreiltä alkaen. Syynä pidettiin mm. sitä, ettei joukkojen huolto pelannut. Myös ukrainalaisten päättäväinen maanpuolustustahto mitä ilmeisemmin yllätti hyökkääjän. Oletettua voimakkaampi vastarinta sai Venäjän suunnittelemaan iskuja enemmän myös siviilikoh-teisiin, tarkoituksena murentaa puolustajan taistelutahtoa. Ukrainalaisten reaktio tähän oli päinvastainen - tahto vain lujittui.

Ennen hyökkäystä Venäjä yritti pitää huolta operaatioturvallisuudesta - ainakin siitä

päätellen, ettei kaikille sotureille kerrottu sitäkään, minne ja millaiseen missioon heitä heivattiin. Jotkut ukrainalaisten sotavangeiksi jääneet ovat olleet käsityksessä, että he olivat matkalla sotaharjoitukseen. Muutoin operaatioturvallisuudessa ei ole ollut kehumista. Tiedotusvälineet ovat kertoneet, että venäläiset olisivat viestineet taisteluissa kännyköillä ja siviilikäyttöön tarkoitetuilla radiopuhelimilla. Näillä käytettyjä keskusteluja radioamatöörit ja muut harrastelijat ovat pystyneet kuuntelemaan. Mikä sai Putinin ryhtymään päättömään ja riskialttiiseen sotaan Ukrainassa? Osaltaan se, että Venäjä on pitkään pitänyt länsimaista heikkoina. Näkemys voi olla oikea, jos ainoa kriteeri arviolle on ollut lännen haluttomuus käydä sotaa. Tämä on ehkä ollut Euroopan Akilleen kantapää ja siihen Putin on nyt nuolensa ampunut. Asiantilan nosti esiin myös tasavallan presidentti Sauli Niinistö siteeraamalla Yhdysvaltojen ex-ulkoministeri Henry Kissingeriä vastaansanomattomasti: ”Kun sodan välttäminen on ollut joidenkin valtioiden ylimpänä tavoitteena, on kansainvälinen järjestelmä ollut armottomimman jäsenensä armoilla.” Mutta rajansa kaikella. Venäjän röyhkeys sai Yhdysvallat, Euroopan unionin ja Iso-Britannian kohdistamaan Venäjään historian massiivisimmat talouspakotteet sekä lähettämään Ukrainalle sen tarvitsemaa ase- ja muuta materiaaliapua. Länsi, Suomi mukaan lukien, on tukenut Ukrainan sotaponnisteluja myös taloudellisella tuella. Venäjän hyökkäys romutti Euroopan turvallisuustilanteen ja -järjestelmän muuttaman päivän aikana. Luottamus Venäjään katkesi

täydellisesti, ja samalla hävisi usko siihen, konfliktit voidaan aina välttää diplomaattisin keinoin. Euroopassa ryhdyttiin samantien vahvistamaan sotilaallista suorituskykyä. Mm. Saksa ilmoitti sadan miljardin euron satsauksesta puolustusmenoihin. Samoin meillä hallitus ilmoitti valmiudestaan nostaa puolustuksen määrärahoja. Venäjän hyökkäys herätti myös suomalaisten halukkuuden sotilaalliseen liittoutumiseen. Mieli-pidemittauksen mukaan yli puolet suomalaisista olisi nyt valmis lunastamaan Nato-option.

Kuva: Seija Kymäläinen

Valtiolle uusi virkaehtosopimus kaudelle 2022–2024

Tekstit: Marko Jalkanen

Valtion virkamiehille neuvoteltiin helmi-kuun lopulla uusi virkaehtosopimus. Se syntyi aivan kalkkiviivoilla, sillä edellisen virka- ja työehtosopimuksen sopimuskausi päättyi samana päivänä, kun neuvottelutulos uudesta sopimuksesta syntyi. Uusi sopimuskausi on kaksivuotinen ollen voimassa vuoden 2024 helmi-kuun loppuun saakka.

Palkkoja korotetaan 1.6.2022 lukien 2 %:n yleiskorotuksella. Tätä palkkaratkaisua, jossa yleiskorotus on yleisen linjan mukainen, voidaan pitää tähän ajankohtaan hyvin sopivana. Inflaatio laukkaa nyt kovemmin kuin vuosikymmeniin, joten kaikki palkan-saajat ja palkkaluokat tarvitsevat nyt osto-voiman turvaavia ja ylläpitäviä toimia.

Sopimus ei tässä vaiheessa sisällä viras-toeria eikä muitakaan ensi vuodelle koh-distettavia palkankorotuksia. Valtion kes-kustason sopijaosapuolet sopivat vuoden 2023 palkankorotuksista ja toteutusajan-

kohdista vielä erikseen tämän vuoden joulukuun mennessä. Tätäkin voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, kun parhaillaan inflaation kiihtyessä suomalaisten ostovoimaa nakerretaan tänä vuonna rajusti, eikä tässä vaiheessa kenelläkään ole käytet-tävissä ensi vuoden talousennusteita. Voi olla, että tänä alkuvuotena on nähty vasta kuluttajahintojen nousulle alkua.

Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle on annettu mahdollisuus neuvotella itse 2 %:n yleiskorotuksen kohdentamisesta nii-hin euromääräisiin palkanlisiin ja lisäpalkki-oihin, joita ennestään on voimassa olevien virkaehtosopimusten vakiintuneen käytän-ön perusteella korotettu yleiskorotuksin. Virastoissa voidaan tarkentavalla virkaeh-tosopimuksella sopia erikseen siitä, että palkanlisät ja lisäpalkkiot jätetään nyt tar-kistamatta. Vaihtoehtona on tarkistaa niitä prosenttimäärältään alemmilla yleiskoro-tuksilla ja sopia muista sopimusmuutoksis-

ta kustannusvaikutukseltaan ja ajankohdil-taan toteuttamattomia yleiskorotuksia tai niiden osuuksia vastaavasti.

Näiden palkankorostusten lisäksi esille nos-tettavaa tästä laajasta sopimusratkaisusta ovat muun muassa muutokset perhevapai-siin. Synnyttäneen vanhemman palkalliset perhevapaat ovat jatkossakin yhteensä 72 päivää aiempaan tapaan, mutta toisen van-hemman palkalliset perhevapaat nousivat 6 päivästä 18 päivään. Muutos on merkit-tävä, ja se tulee voimaan 1.8.2022 lukien eli samaan aikaan, kun laki perhevapaauu-distuksesta tulee voimaan. Perhevapaauu-distuksen tavoitteena on ollut parantaa tasa-arvoa kummankin vanhemman välil-lä liittyen perhevapaiden pitämiseen. Per-hevapaiden pituudesta säädetään laissa, mutta niiden palkallisuudesta työ- ja virka-ehtosopimuksissa.

Jaksotyömääräyksiin pitkään haettu muutos

Neuvotteluissa saavutettiin jaksotyö-määräyksiin täsmennyksiä, joita on käsitelty valtion sopimusneuvotte-luissa jo vuosien ajan. Pyrkimyksenä on selkeyttää jaksotyön lisä- ja ylityön laske-mista, mikä sisältää monia kummallisuuk-sia ja on tähän saakka ollut varsin vaikea-selkoisia.

Jaksotyölle on ominaista, että virkamie-hen päivittäistä tai viikoittaista työaikaa ei ole rajoitettu, vaan lisä- tai ylityön syn-tyminen voidaan siten selvittää vasta työ-jakson päättyessä. Keskeytymättömässä kolmiviikkoisjaksossa laskentapäiviä on 21 eli yhtä monta kuin kalenteripäiviä. Kunkin laskentapäivän laskennallinen tuntimäärä on tavanomaisessa kolmiviikkoisjaksossa 5 tuntia 28 minuuttia. Jakson ylityökyynnys saadaan kertomalla tämä tuntimäärä las-kentapäivien lukumäärällä ($5,28 \times 21 = 114 \text{ h } 45 \text{ min}$).

Mikäli virkamies ei ole ollut työssä koko

jaksoa vuosiloman, sairauden tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi, lasketaan jak-sion lisä- ja ylityökorvaus näiden keskey-tysten ulkopuolella olevien laskentapäi-vien perusteella soveltaen suhteellisten työtuntinormien taulukoita. Kukin kes-keityspäivä alentaa jakson ylityökyynnys-tä saman laskennallisen tuntimäärän ver-ran eli 5 tuntia 28 minuuttia. Kun kyse on ollut nimenomaan ennalta arvaamat-tomista keskeytystilanteista, kuten saira-ustapauksista, joita ei ole voitu ottaa työ-vuorosuunnittelussa etukäteen huomioon, keskeytyneen työjakson laskentamalli ja soveltaminen johtavat moniin erilaisiin lop-putuloksiin riippuen siitä, minkä pituiseksi keskeytynyt työvuoro oli alun perin suun-niteltu.

Jos esimerkiksi virkamiehelle suunniteltiin vahvistettuun työvuoroluetteloon 12 tunnin työvuoro, mutta hänen virantoimituksen-sa keskeytyi sairauden vuoksi siten, että

hän ei ole ollut työssä, tällainen sairastu-mispäivä on muuttunut keskeytyspäiväk-si. Kun tämä keskeytyspäivä sattui työ-vuorolle, joka oli työvuoroluettelossa alun perin pidempi kuin 5 tuntia 28 minuuttia, jakson työaika on alittanut suhteellisen työ-tuntinormin (esimerkissä 6 tunnilla 32 mi-nuuttia). Jos virkamies on joutunut saman työjakson aikana "ylitöihin" ja tekemään työvuoroluetteloon alun perin suunniteltuja pidempiä työvuoroja, nämä ylityöksi mielle-tyt tunnit ovat täyttäneet ensin sairaspois-saolojen vuoksi muodostuneet työaikava-jaukset, eikä korvattavaa lisä- tai ylityötä ole välttämättä syntynyt lainkaan. Tämä on koettu henkilöstön keskuudessa kovin epä-oikeudenmukaiseksi.

Nykyinen keskeytyneen työjakson lasken-tamalli on saattanut aiheuttaa myös ns. teknistä lisä- tai ylityötä, vaikka virkamies olisi noudattanut etukäteen säännöllisen työajan puitteissa suunniteltuja työvuoroja.

Teknistä ylityötä on voinut syntyä esimerkiksi kolmiviikkosjakson viimeisinä päivinä, joille virkamiehelle oli suunniteltu vapaa- ja viikkolepopäivät, mutta virkamies sairastui ja kävi tämän vuoksi lääkärissä, josta hänelle annettiin näille päiville lääkärintodistus työkyvyttömyydestä. Nämä vapaa- tai viikkolepopäivät ovat muuttuneet keskeytspäiviksi ja alentaneet jakson ylityökynnystä.

Oikeudenmukainen muutos sopimusmääräyksiin

Jatkossa näihin edellä kuvattuihin tilanteisiin tulee muutos, joka koskee lisä- ja ylityökorvausten maksamista silloin, kun virkamiehen työjakso yllättäen keskeytyy sairastumisen tai muun terveyteen liittyvän ja ennalta-arvaamattoman syyn takia. Mikäli tämä keskeytys ei ole ollut tiedossa ennen työjakson alkua, ei lisä- ja ylityökorvausta laskettaessa sovelleta suhteellisten työtuntinormien taulukoita tämän työjakson ajalta. Tällöin keskeytyksen ajalta otetaan työssäoloajan veroiseksi ajaksi huomioon vahvistetun työvuoroluettelon mukainen aika. Toisin sanoen, vaikka virkamies olisikin yllättäen ollut poissa sairauden vuoksi, katsotaan työaikalaskennassa, että hän on tehnyt tässä työjaksossa alkuperäisen työvuoronsa tai että hänellä on ollut työvuoroluettelon mukainen vapaa-päivä. Tätä muutosta voidaan pitää hyvin oikeudenmukaisena, koska tämän sairauden vuoksi virkamiehelle ei synny ali- eikä ylityötunteja.

Virkamiehen sairaudesta johtuvalla yllättävällä keskeytyksellä tarkoitetaan tilannetta, jossa virkamies äkillisen ja ennalta arvaamattoman sairauden, tapaturman tai työtapaturman vuoksi yllättäen sairastuu työjakson aikana. Yllättävänä ei pidetä keskeytystä, jonka syynä on esimerkiksi ei-akuutti leikkaushoito. Lääke- tai hammaslääketieteelliset muut operaatiot ja toimenpiteet sekä tutkimukset sekä niistä aiheutuva mahdollinen virkamiehen sairastuminen eivät myöskään ole yllättäviä keskeytyksiä, jos virkamies voi itse vaikuttaa näiden ajankohtiin ja ajankohta on ollut tiedossa ennen työvuoroluettelon vahvistamisesta.

Valtion työaikasopimukseen nämä sopimuksen määräykset tulevat voimaan 31.10.2022 alkavan kolmen viikon jakson alusta lukien. Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa virastotason osapuolet sopivat vastaavan muutoksen toteuttamisesta työajoista tehtyihin tarkentaviin virkaehtosopimuksiinsa (PVTAS ja RVLAS) 31.5.2022 mennessä.

Vuosiloman vaihtaminen rahaksi

Valtion vuosilomasta tehdyn virka- ja työehtosopimuksen soveltamiseen on tähän saakka kuulunut mahdollisuus, että virkamiehen ja työnantajan välillä on voitu sopia lomarahen vaihtamisesta palkalliseksi vapaaksi. Tällöin palkallista vapaata myönnetään siten, että lomarahasta vähennetään 4,4 % kuukausipalkasta kutakin vapaana annettavaa työpäivää kohti. Tämä mahdollisuus on käytössä edelleenkin.

Uuteen valtion keskustason sopimukseen sisältyy lomarahen vaihtovapaaseen nähden ns. käänteinen vaihtoehto, jossa virasto ja virkamies voivat sopia lomamääräytymisvuodelta ansaitun vuosiloman vaihtamisesta rahaksi. Sopia voidaan

enintään viiden (5) vuosilomapäivän vaihtamisesta 25 vuosilomapäivää ylittävstä vuosilomakertymästä kultakin lomamääräytymisvuodelta erikseen. Vaihtaminen on mahdollista 1.4.2021 – 31.3.2022 lomamääräytymisvuodelta ansaituista vuosilomista alkaen ja sopimus tästä tehdään kirjallisesti. Korvaus maksetaan virkamiehelle viimeistään sopimuksen allekirjoittamista seuraavan kalenterikuukauden tavanomaisena palkanmaksupäivänä.

Olemme lisänneet Päälystölaiton jäseniä varten laskurin, jolla helpotetaan vuosilomapäivien vaihtamista harkitsevaa laskemaan omien vuosilomapäivien hinnan vaihdettaville lomapäiville.

Muutoksia valtion matkustussääntöön

Jatkossa virkamatkan matkavuorokausi voi alkaa ja päättyä myös muutoinkin kuin virkapaikalta tai asunnolta, mikäli se virkatehtävien suorittamisen ja saavutettavan ajansäästön vuoksi on taroituksenmukaista. Tällöin virkamatkan tosiasiallisista kuluista korvataan kuitenkin korkeintaan se määrä, joka tulisi korvattavaksi virkamatkan aloittamisesta virkapaikalta tai asunnolta tai päättymisestä jompaankumpaan näistä.

Niissä tilanteissa, joissa virkamatka on tehty esimerkiksi omalla autolla ja virkamatkasta suoritetaan matkustamiskustannusten korvaukset edullisemmuusperiaatteita noudattaen yleisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti, kustannusten laskemisesta ei voida käyttää enää iänikuisia matkahuollon taulukoita. Näitä taulukoita ei ole julkaistu enää vuosikausiin, ja näistä ne viimeisimmätkin julkaisut ovat jääneet nyky-

matkakustannuksista auttamattomasti jälkeen. Yleisten kustannusten laskemisesta tulee käyttää esimerkiksi virkamatkan tekoheikellä käytössä olevien yleisten kulkuyhteyksien kertalipun hintaa.

Yömatkarahaan, jonka suuruus on 13 euroa, tuli täsmennyksiä. Sitä voidaan maksaa matkustajalle, joka yöpyy virkamatkalla itse järjestämässään tilapäismajoituksessa esimerkiksi sukulaisten luona. Matkustajan itse järjestämänä tilapäismajoituksena pidetään myös esimerkiksi omassa asuntovaunussa, -autossa tai teltassa yöpymistä. Jatkossa auton seisontapaikkamaksut korvataan myös meriliikenteen satamassa, kun ne tähän mennessä on korvattu lentokentällä, rautatieasemalla ja hotellimajoituksen yhteydessä tositteen mukaisesti enintään kolmelta päivältä kutakin virkamatkaa kohti.

Keskustason neuvottelutuloksen vaikutukset Rajavartiolaitoksessa

Teksti: Jukka Mäkinen

Valtiolle on saavutettu neuvottelutulos 28.2. iltayöstä. Kaikki järjestöt (JHL, JUKO, Pro) ovat neuvottelutuloksen hyväksyneet. Sopimuskausi on kaksivuotinen (1.3.2022–29.2.2024). 1.6.2022 tehtäväkohtaisen palkanosan taulukoita korotetaan 2,0 prosentilla. Vuonna 2022 ei ole käytettävissä virastoerää, joten RVL:n sopimuksia ei ole tänä vuonna mahdollista kehittää virastoeräsopimusvarallisuudella. Ensi vuoden korotuksista sovitaan 21.12.2022 mennessä. Neuvottelutuloksessa on kuitenkin joitakin keskeisiä asioita, joiden mahdollista heijastamista Rajavartiolaitoksen sopimukseen tarkasteltiin maaliskuun kehittämisryhmässä.

Virkamiehen yllättävästä sairaudesta johtuva keskeytys tulisi neuvotella työssäoloajan veroiseksi ajaksi

Keskustason neuvotteluissa on sovittu muutoksesta valtion työajoista tehdyn virka- ja työehtosopimuksen 17 §:ään (Lisä- ja ylityökorvausten määräytyminen keskeytyneessä työajassa tai -viikolla). Lisäksi on sovittu, että virastotason osapuolet Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa sopivat vastaavan muutoksen toteuttamisesta työajoista tehtyihin tarkentaviin virkaehtosopimuksiinsa 31.5.2022 mennessä. Muutettua kohtaa sovelletaan 31.10.2022 alkavan kolmen viikon jakson alusta lukien. Muutetun 17 §:n mukaan jatkossa virkamiehen sairaudesta johtuvan yllättävän keskeytyksen osalta, joka ei ole ollut tiedossa ennen työjakson alkua, keskeytysaika otetaan huomioon lisä- ja ylityökorvausta laskettaessa työssäoloajan veroiseksi ajaksi vahvistetun työvuoroluettelon mukainen aika. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esim. työvuoroluettelossa vahvistettu 12 tunnin työvuoro pysyy jakson toteumaa tarkasteltaessa 12 tunnin laskennallisena arvona yllättävissä virkamiehen sairaudesta johtuvissa keskeytyksissä. Aikaisemmin tällaisissa tapauksissa päivän laskennalliseksi arvoksi työajassa on tullut keskeytyspäivän arvo. Tämä on aiheuttanut jakson aikana mahdollisesti tehtyjen lisä- ja/tai ylityötuntien leikkaantumisen osittain tai kokonaan toteumasta.

Tämän uudistuksen kautta poistuu valtion virkamiesten osalta tietynlainen pakottava tarve mennä töihin sairaana. Uskallan väittää, että varsin moni on jossakin kohtaa työhistoriansa aikana mennyt töihin särky-lääkkeiden voimalla, kun on ollut nähtävissä, että sairauspoissaolo olisi aiheuttanut jo tehtyjen ylityöiden ”palamisen” toteumasta ja sitä kautta tilinauhasta. Lisäksi tällä on vaikutusta vapaapäiville sattuviin sairauspoissaoloihin. Jatkossa vapaapäivälle sattuvan virkamiehen yllättävän sairauspäivän arvo on nolla tuntia. Aikaisemmin vapaapäiville sattuneen sairauspoissaolon merkintä on ollut aiemmin mainittu keskeytyspäivän arvo, joka on tietyissä tilanteissa aiheuttanut ylityötä, vaikka sellaisia ei jakson aikana ole tosiasiallisesti virkamies tehnyt.

Rajavartiolaitoksessa tämän kohdan heijastaminen työaikasopimukseen edellyttää normaaleja virkaehtosopimusneuvotteluja työnantajan ja järjestöjen kesken riippuen siitä, miten asia tulee neuvottelumääräykseen kirjattua. Maaliskuun kehittämisryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella suora heijastaminen Rajavartiolaitoksen työaikasopimukseen ei ole työnantajan näkemyksen mukaan täysin ongelmaton. Tämä johtuu käytännössä siitä, että työnantajan näkemyksen mukaan keskustasolla ei ole tältä osin sovittu ns. perälaularatkaisua eli mitä tehdään siinä tapauksessa, jos heijastamisesta ei päästäkään virastossa sopimukseen. Asiaan palataan siinä vaiheessa, kun valtiovarainministeriö julkaisee keskustason sopimukseen liittyvän neuvottelumääräyksen.

Lentolisien yleiskorotuksen mahdollinen uudelleen kohdentaminen

Keskustason sopimuksessa on sovittu, että euromääräisiä palkanlisä- ja lisäpalkkioita, joita on ennestään voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten vakiintuneen käytännön perusteella tarkistettava yleiskorotuksin, korotetaan 1.6.2022 alkaen 2,0 prosentilla. Lisäksi on sovittu, että mikäli virastotason osapuolet Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa yhteisesti virkaehtosopimuksella sopivat, voidaan sanottuja palkanlisä- ja lisäpalkkioita jät-

tää tarkistamatta sanotuilla yleiskorotuksilla tai tarkistaa niitä prosenttimäärältään alemmilla yleiskorotuksilla. Tällöin voidaan virkaehtosopimuksella sopia muista sopimusmuutoksista kustannusvaikutukseltaan ja ajankohdiltaan toteuttamattomia yleiskorotuksia tai niiden osuuksia vastaavasti.

Rajavartiolaitoksessa ainoat yleiskorotuksella vakiintuneen käytännön mukaisesti korotettavat palkanlisät ja lisäpalkkiot ovat Rajavartiolaitoksen palkkausjärjestelmäsopimuksen liitteessä 3 mainitut lentolisät. Maaliskuun kehittämisryhmässä keskusteltiin näiden osalta mahdollisesta kohdentamisesta joko kokonaan tai osittain jollakin muulla mekanismilla. Päälystöliitolta on valmius neuvotella tästä kokonaisuudesta, ja tarvittaessa meidän tarkennettu esityksemme toimitetaan neuvottelijoiden käyttöön ennen neuvottelujen alkua. Kokouksessa todettiin, että tähänkin asiaan on palattava tarkemmin siinä vaiheessa, kun valtiovarainministeriön neuvottelumääräys on julkaistu.

Varallaoloa koskeva erimielisyys työtuomioistuimen ratkaistavaksi

Päälystöliitto/JUKO on käynnistänyt viime vuonna Vartiolentolaivueessa syntyneestä virkamatkan varallaoloa koskevasta erimielisyydestä valtion virkaehtosopimusasioiden 5 §:n mukaisen erimielisyysmenettelyn. Väitön neuvonpito on käyty 20.5.2021 (erimielinen) ja paikallisneuvotteluja on käyty 14.-15.7.2021 sekä 12.11.2021. Asiaa tarkasteltiin neuvottelujen välisenä aikana Rajavartiolaitoksen kehittämisryhmässä. Erimielinen paikallisneuvottelupöytäkirja on allekirjoitettu 1.2.2022.

Päälystöliiton hallitus ja JUKO:n valtion neuvottelukunta ovat käsitelleet erimielisyyttä, ja asia on nyt päätetty viedä työtuomioistuimen ratkaistavaksi. Haastehakemus on toimitettu työtuomioistuimeen 14.3. Asian käsittely jatkuu seuraavaksi kirjallisella valmistelulla, valmistavalla istunnolla ja aikanaan työtuomioistuimessa toteutettavalla pääkäsittelyllä. Valmistavan istunnon ja pääkäsittelyn ajankohdat varmistuvat myöhemmin.

Keskustason neuvottelutuloksen myötä virkamies voi jäädä yllättävässä sairaustapauksessa kotiin sairastamaan ilman pelkoa jo tehtyjen lisä- ja/tai ylitöiden leikkautumisesta.

Kuva: Katri Mäkinen

Eläkeneuvontaa vai palvelussuhdeneuvontaa?

Teksti: Jaakko Levä Kuva: Mikko Perón

Sain taannoin eräältä jäseneltämme yhteydenoton puhelimitse. Hän tuntui olevan hyvinkin tuohutunut siitä tavasta, millä häntä oli kohdeltu työnantajan taholta hänen kysyessään omaan palvelussuhteeseensa liittyviä asioita työnantajan edustajalta. Hän kertoi ottaneensa yhteyttä oman joukko-osaston henkilöstöhallintoon kysyäseen eroamiskänsä ja oli saanut tyylin vastauksen ”Me emme tarjoa eläkeneuvontaa!”. Tätä tietoa hän tarvitsi, koska ei ollut varma siitä, saako jatkaa virassa vuoden 2022 joulukuuhun saakka vai pitääkö hänen jäädä sotilaseläkkeelle jo vuoden puolen välin tienoilla täyttäessään oman syntymävuotensa mukaisen sotilaan alimman vanhuuseläkeiän mukaisen iän. Hänelle oli siis epäselvää lain mukainen eroamiskänsä.

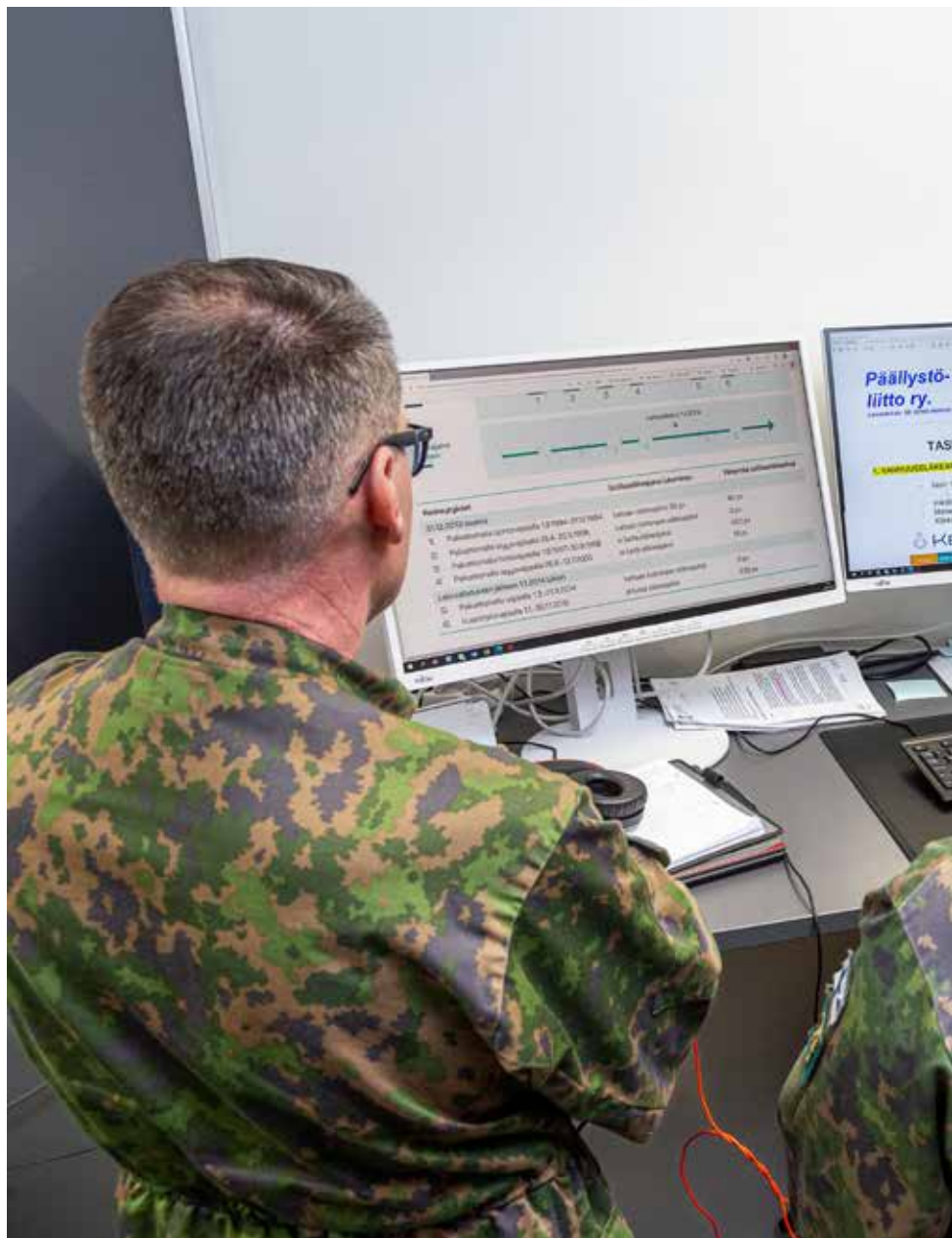
Olisi hyvä erottaa toisistaan vanhat ja uudet sotilaat. Vanhoilla sotilailla (virassa 31.12.1992 mennessä) on mahdollisuus jäädä sotilaseläkkeelle palvelusvuosien perusteella tai jatkaa palvelustaan aina eroamiskänsä saakka. Uusilla sotilailla (virkaan 31.12.1992 jälkeen) tätä mahdollisuutta ei enää ole, vaan heillä on mahdollisuus jäädä sotilaseläkkeelle syntymävuoden mukaisesti määräytyvässä sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä, joka on käytännössä sama kuin heidän eroamiskänsä. Heidän on erottava silloin, kun he saavuttavat sen kuukauden tuon vuoden aikana, jolloin ovat syntyneet ja saavuttavat näin ollen lain mukaisen eroamiskänsä.

Otetaanpa pieni pelkistetty vertailu uusista sotilaista, jotka ovat syntyneet vuonna 1972. Heillä on näin ollen laissa määritetty syntymävuoden mukainen sotilaan alin vanhuuseläkeikä 57 vuotta. Henkilö A on syntynyt joulukuun 14. päivä ja henkilö B on syntynyt kesäkuun 12. päivä. Lisäksi molemmat ovat käyneet saman perus-

kurssin ja valmistuneet samana vuotena. Koska henkilö B on syntynyt kesäkuussa, joutuu hän eroamaan sotilasvirasta kesäkuun lopussa täytettyään 57 vuotta. Sotilaseläkkeen hän saa heinäkuun 1. päivänä. Henkilö A, joka on syntynyt samana vuonna, mutta joulukuussa, saavuttaa syntymävuotensa mukaisen sotilaan alimman vanhuuseläkeiän eli eroamiskänsä joulukuussa täytettyään 57 vuotta. Sotilaseläkkeen hän saa tammikuun 1. päivänä anomuksestaan Kevasta. Mikäli olisi vielä henkilö C, joka olisi muuten täysin samat kriteerit omaava, mutta syntynyt syyskuun 20. päivä, saavuttaisi hän syntymävuotensa mukaisen sotilaan alimman vanhuuseläkeiän eli eroamiskänsä täytettyään syys-

kuussa 57 vuotta ja näin ollen hän joutuisi eroamaan sotilasvirasta sen kuun lopussa. Sotilaseläkkeen hän saisi lokakuun 1. päivänä anomuksestaan Kevasta.

On totta, että hallintoyksikön henkilöstölle ei kuulu varsinaisesti kuin palvelussuhdeneuvonta ja tietyn osin eläkeneuvonta. Pääsääntöisesti eläkeneuvonta kuuluu Kevalle. Hallintoyksiköiden henkilöstöhallinnon edustajien tulee siitäkin huolimatta neuvoa virkamiestä myös eläkeasioissa varsinkin, mikäli kyse on siitä, mihin asti virkamies voi yleensä edes jatkaa virassa Puolustusvoimissa. Mikä sitten on eläkeneuvonnan ja palvelussuhdeneuvonnan ero? Varsinaisesti ne eivät eroa toisistaan, ja on erittäin vaikea selittää niiden erot

Sotilaseläkkeen lainmukaiset eroamiskänsät ovat osa palvelussuhdeneuvontaa. Kuvassa käynnissä hallintoyksikön tarjoamaa palvelussuhdeneuvontaa virkamiesten lainmukaisten eroamiskänsien saavuttamisesta.

Kevään alueellisten LMYT-päivien satoa

Teksti: Jaakko Levä

selvästi, koska niin moni eläkeasiakin liittyy palvelussuhdeneuvontaan. Tässäkin tapauksessa olisi ollut hyvä toimia kuten virkamiehen tulee toimia hoitaessaan virkaansa ja neuvoa asian esittänyttä virkamiestä, että hän ei voi jatkaa enää sotilasvirassa sen jälkeen, kun hän on saavuttanut syntymävuotensa mukaisen sotilaan alimman vanhuuseläkeiän, eli eroamisikänsä. Lisäksi kysyjä olisi vielä pitänyt ohjata ottamaan yhteyttä Kevaan. Näin hän olisi saanut tarkempaa neuvontaa eläkkeisiin liittyen. Onneksi tälläkin tapauksella oli onnellinen loppu ja henkilö sai liitosta asiaan kuuluvaa neuvontaa eläkkeensä suhteen.

Pidimme kevään alueelliset luottamusmiesten ja yhteistoimintaedustajien neuvottelupäivät jo totutulla tavalla verkossa 2022 pandemiasta johtuen. Saimme kaikesta huolimatta hyvän osallistujamäärän tilaisuuteen. Linjoilla oli tilaisuuden aikana hieman yli 50 eri hallintoyksiköiden henkilöstöedustajaa. Esiintyjinä meillä oli liiton keskustoimijoiden lisäksi molempien edustamiemme virastojen henkilöstöjohtoa. Puolustusvoimien puolelta saimme meille puhumaan Pääesikunnan henkilöstöosaston henkilöstösektorilta majuri **Mikko Valtasen** ja kapteeniluutnantti **Juha Savijoen**. Rajavartiolaitoksen puolelta meille esiintyi lippueamiraali **Tom Hanen**. Voin

todeta, että heidän esityksensä olivat erittäin mielenkiintoisia ja tarjosivat hyviä näkökulmia ennakolta pyydettyihin aiheisiin.

Olimme painottaneet ennakkoon tilaisuudessa alustuksia pitäneille tahoille, että esityksissä tulisi käsitellä opistoupseerien keskitettyä urasuunnittelua ja henkilöstöryhmän muutoksia Puolustusvoimien piirissä sekä ajankohtaisia asioita Rajavartiolaitoksessa opistoupseerien näkökannasta pääpaino henkilöstöasioissa. Näihin ennakolta annettuihin aihepiireihin meille vastasi Puolustusvoimien osalta majuri Mikko Valtanen esityksessään Puolustusvoimien henkilöstöstrategian kehittämistä sekä kapteeniluutnantti Juha Savijoki omassa esityksessään opistoupseerien keskitettyä urasuunnittelusta ja henkilöstöryhmän muutoksista äärettömän hyvin. Esitykset herättivät myös hyvää ja rakentavaa keskustelua siitä, miten opistoupseerien osalta keskitetty urasuunnittelu on kaksisuuntaista, ei pelkästään työnantajatoimintaa. Kaptil Savijoen esityksen jälkeen keskustelimme siitä, että saisimme huomattavasti tehokkaammin toimivan nykyisen opistoupseerien keskitetyn urasuunnittelun, mikäli henkilöstö sitoutuisi suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan tarkemmin. Sen kautta saisimme riittävästi halukkaita tehtäviin hakeutuvia opistoupseereita OTV7- ja OTV8-tason tehtäviin. Tällä toiminnalla pystyisimme vähentämään ja jopa estämään tehokkaammin tällä hetkellä esillä olevia henkilöstöryhmän muutoksia ja niiden tarvetta. Kehotankin kaikkia Puolustusvoimissa työskenteleviä opistoupseerijäseniämme kiinnittämään enemmän huomiota omaan halukkuuteen vaativampiin tehtäviin ja sen esille tuomiseen sekä keskustelemaan siitä oman esimiehen kanssa jatkossa.

Rajavartiolaitoksen osalta ennakolta annettuun aihepiiriin meille vastasi lippueamiraali Tom Hanen Rajavartiolaitoksen esikunnasta. Hänen esityksessään saimme todella kattavan katsauksen henkilöstön käyttöön tällä hetkellä sekä siihen, miten Rajavartiolaitoksen henkilöstöstrategiaa ja viestintää tullaan kehittämään jatkossa.

Tehtävänkuvaukset ajan tasalle

Teksti: Maavoimien pääluottamusmies, kapteeni Ilkka Huttula Kuva: Jani Laine

Vuosi on taas vaihtunut ja vuotuinen kehittämiskeskustelukierros on hallintoyksiköissä käyty. Toivottavasti jokaisella meistä oli esimiehensä kanssa avoin, hyvähentinen ja molemmille antoista tilaisuus. Ja samassa tilaisuudessa saimme yhdessä arvioitua menneen vuoden sekä määriteltä selkeät ja realistiset tavoitteet kuluvalle vuodelle. Keskusteluun liittyen varmaankin käsitelti tarvetta tehtävänkuvauksen päivittämiseksi. Mikäli päivittämistarvetta ette löytäneet, rohkaisen vielä kaikkia tarkastelemaan kuvauksensa sisältöä, josko sieltä kuitenkin löytyisi vanhentunutta tietoa tai tehtävään sidottuja uusia kokonaisuuksia, jotka kuvauksesta vielä puuttuvat. Samalla kannattaa tarkastaa, onko työpisteen työjärjestyksessä tapahtunut muutoksia, joilla on vaikutusta kyseiseen tehtävään. Kävin juuri selaamassa kuvauksia järjestelmässä ja havaitsin, että ainakin meillä maavoimissa on tehtäviä, jotka ovat yli viisi vuotta sitten vahvistettuja. Voisin olettaa, että tuossa ajassa olisi jo tapahtunut muutoksia, jotka olisi viipymättä syytä kuvaukseen kirjata tai sieltä poistaa vanhentuneina. Olemme luottamusmiesryhmässä toistuvasti koulutuksissa ja eri tilaisuuksissa tuoneet esille, että tehtävänkuvauksen sisällöstä kannattaa pitää huolta. Vastuu tässä on sekä esimiehellä että virkamiehellä itsellään. Tarvittaessa henkilöä edustavan luottamusmiehen on myös syytä ottaa kantaa asiaan. Mahdollinen taloudellinen vastuu on kuitenkin yksinomaan virkamiehellä. Tässä yhteydessä tarkoitan mahdollista takaisinperintätilannetta. Kuvauksen päivittämisellä varmistetaan sisällön ajantasaisuus, paikkansapitävyys ja verrattavuus. Ja mikä tärkeintä, näin varmistetaan oikea vaatavuusluokka. Samalla helpottuu itse arviointityö, kun paikallis- ja puolustushaarasolla on riittävästi alle kaksi vuotta vanhoja keskustasolla arvioituja verrokkeja arvioinnin tueksi. Tehtävänkuvauksen laadintaan ja päivittämiseen löytyy ohjeita Päällystöliiton www.sivujen.jasenosiosta. Luonnollisesti apua kannattaa kysyä myös omalta luottamusmieheltä. Parhaassa tapauksessa pienilläkin muutoksilla saattaa olla vaikutusta jopa vaatavuusluokkaan. Laitetaan loputkin vanhentuneet kuvakset kuntoon.

Kevään varma merkki on perinteiset Puheenjohtajapäivät, joiden pitäminen mahdollistuu läsnäolotahtumana koronatilanteen vihdoin hellittäessä. Edellisestä vastaavasta tilaisuudesta onkin jo ehtinyt vierähtää kolme vuotta, joten nyt osallistujilla on vihdoin erinomainen mahdollisuus päästä "naamasta naamaan" keskustelemaan päivänpolttavista asioista. Samalla kaikilla edustajilla on erinomainen mahdollisuus päästä tutustumaan niin uusiin kuin vanhoihin liiton aktiiveihin. Liiton hallinto on saanut selkeät suuntaviivat käynnissä olevalla nelivuotisella toimikaudellaan vuoden 2021 Edustajakokouksessa. Kyseisessä kokouksessa esitelty talouden tiekartta antaa tietyt reunaehdot liiton tulevaisuuden suunnitteluun. Puheenjohtajapäiville osallistuvat yhdistysten edustajat tulevat saamaan ainoan annoksen tietoa niin liiton tämänhetkisestä tilanteesta kuin tulevaisuudestakin. Yhdistysten edustajilla on mahdollisuus antaa näkemyksiään ja mahdollisia esityksiä liiton eri toimintojen järjestämisestä jatkuvan kehittämisen periaatteella. Tämä hallinnon ja paikallisten toimijoiden välinen vuorovaikutus mahdollistaa yhteisten suuntaviivojen määrittelyn ja niiden toteuttamisen parhaalla mahdollisella tavalla. Puheenjohtajapäivät toimivat hallinnon ja jäsenyhdistysten yhteisenä lähtölaukauksena loppuvuodesta pidettävälle liiton ylintä päätäntävaltaa käyttävälle Edustajakokoukselle.

Lomatoiminta

Liiton lomakohteiden lomakauden 1.5.–31.8. hakemukset on käsitelty ja vuorojen jako on tehty. Innokkaimmat lomakohteiden hakijat aloittivat jäsenihteerin pommittamisen puhelimitse jo kesken jakoprosessin. Pyydän jokaiselta hakijalta tulevaisuudessa malttia asian suhteen. Tämä takaa riittävän työrauhan jaon laadukkaaseen toteuttamiseen. Vapaaksi jääneet viikkovuorot näkyvät liiton jäsenivuilla, ja niitä voi hakea periaatteella "nopein käsi voittaa". Muut kuin Helsingin kohteet on ensisijaisesti tarkoitettu

LAKIASIAINNEUVONTA

Asianajotoimisto Lindell
(02) 251 1004
toimisto@asianajotoimistolindell.fi
Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.

viikon mittaisiin virkistytymisiin. Hallinnon linjauksen mukaisesti vajaan viikon varaukset vahvistetaan varaajalle vasta kuukautta ennen varauksen ajankohtaa. Varauksen vahvistus edellyttää sitä, ettei kukaan ole siihen mennessä varannut kyseistä kohdetta käyttöönsä koko viikoksi. Muistutan vielä, että seuraavan lomakauden 1.9.–31.12. hakemusten määräaika on jo 31.5. Nyt on siis aika jättää hakemukset sisään ruska-, marjastus- ja ensilumimatkoja silmällä pitäen. Tieto loppuvuoden lomakohteiden jaosta on siis tiedossa jo ennen kuumimman kesälomakauden alkua.

Ajankohtaista

Jäsenyhdistysten toimintatuki maksetaan 15.6. niille yhdistyksille, jotka ovat lähettäneet 10.6. mennessä toimistolle edellisen toimintakauden toimintakertomuksensa. Tämän jälkeen lähetettyjen toimintakertomusten perusteella maksettava toimintatuki tulee maksuun vasta joulukuussa. Liiton toimisto on kiinni tiistaina 10.5. ja helatorstain jälkeisenä perjantaina 27.5.

Ukrainan lasten tukeminen

Helmikuun lopussa syttyi sota Euroopan alueella. Ukraina ja sen rohkea kansa taistelee länsimaisen maailmanjärjestyksen puolesta ja tarvitsee kaiken mahdollisen tuen. Monet tahot ovat julkisesti ilmoittaneet tukevansa Ukrainan kansaa hädän hetkellä. Näin on tehnyt myös Akava, JUKO ja monet muut ammattiliitot. Päällystöliitto päätti olla mukana yhteisessä rintamassa ja antoi tukensa Ukrainan lapsille Unicefin kautta.

Yritys: Auta
Ukrainan lapsia.
Mekin autoimme.

Lahjoita: unicef.fi/yritykset/ukraina

Teksti: Milka Avelin

Kuva: Juha Susi

Seitsemän vuoden valmistelutyö

Fyysinen toimintakyky ja ammattisotilaan perustaito eriytettiin omiksi normeikseen

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Puolustusvoimat

Takavuosina sotilaiden fyysistä suorituskkyä ja ammattitaitoa mitattiin monipuolisesti mm. juoksu- ja lihaskuntotestein, jalka-/hiihto- ja pp-marssein, suunnistusradalla sekä pistooli- ja rk-ammunnalla. Sitten testejä on karsittu ja niitä ohjaava normikin on jo uusittu kahdesti kahdesti. Miksi "vanhaa hyvää" testijärjestelmää piti muuttaa? Eikö esim. suunnistaminen ole oleellinen sotilaan perustaito? Kysymme asiaa Puolustusvoimien liikuntapäälliköltä majuri **Lasse Torpolta**.

- Tehtäväkohtainen tavoitetaso -ajattelu korvasi kaikille aikaisemman henkilökohtaisen kuntoindeksin (HKI), johon vaikutti mm. henkilön ikä ja sukupuoli. Vanha järjestelmä ei ollut enää ajanmukainen, koska se ei mitannut niitä ominaisuuksia, joita sillä alun perin oli ollut tarkoitus mitata eikä otanut huomioon sitä, että samaa tehtävää voi hoitaa iästä ja sukupuolesta huolimatta. Sanon tästä testistä esimerkin, joka ei mittaa asetettua taitoa – suunnistus. Jos vuorovuosi kiertää Santahaminan saaret "suunnistaen" myötä- ja vastapäivään, niin se ei mittaa suunnistustaitoa. Fyysinen toimintakyky ja ammattisotilaan perustaito erotettiin omiksi normeikseen, koska ne mitaavat myös eri asioita, eikä liikunta-ala vastaa perustaidon normin valmistelusta. Normi laadittiin kahdesti varsin lyhyen ajan sisällä. Osaltaan se on ollut myös tulkinnanvarainen ja vaatinut tarkennuksia. Mikä tähän oli syynä?

Fyysisen toimintakyvyn normin valmistelu kesti noin seitsemän vuotta, ja normien on tarkoitus olla aina paikkansapitäviä. Siksi

ensimmäistä versiota vuodelta 2019 on päivitetty jo kaksi kertaa, jotta tulkinnanvaraisuudet ja kentän tarpeet on saatu täydennettyä normiin. Valmistelussa olivat mukana kaikki ammattijärjestöt ja yhteistoimintaan kuuluvat liitot. Siirtyminen tehtäväkohtaisuuteen kuntovaatimuksissa oli kaiken kaikkiaan melko suuri muutos. Se edellytti normitekstien muuttamisen lisäksi runsaasti päivityksiä eri tietojärjestelmiin, koulutusoppaisiin, viestintään ja ehkä haastavimpana kulttuuriin. Vanhat kuntoidexit ovat niin syvällä sotilaiden muistissa, että vanhoihin termeihin törmää lähes viikoittain, vaikka muutos tehtiin jo vuonna 2019.

Mistä idea siirtyä tehtäväkohtaiseen fyysisen tason arviointiin aikanaan tuli ja miten se on otettu vastaan?

- Muutos perustuu vuonna 2007 uudistettuun lakiin Puolustusvoimista, jonka pykälässä 43 todetaan, että ammattisotilaan tulee ylläpitää virkatehtäviensä edellyttämiä sotilaan perustaitoja ja kuntoa. Kun tekstiä tulkittiin tarkemmin ja perehtyi eri asevoimien fyysisen kunnan vaatimuksiin ja arviointimenetelmiin, tulee väkisin mieleen, että vanha järjestelmä ei täysin tukenut lain ajatusta. Jos tehtävä edellyttää vaikkapa 2 500 metrin kooperunkuntaa, ei sukupuolella tai iällä pitäisi olla tähän vaikutusta. Kun tosiaan vanhassa järjestelmässä kuntoa arvioitiin ikä- ja sukupuoliperusteisen indeksilaskennan perusteella, tämä väkisinkin vääristi kuntotason tulkintaa. Nykyinen järjestelmä edellyttää, että sekä kestävyys- että lihaskunnossa saavutetaan tietty

absoluuttinen kynnyssarvo, jotta tehtävään määritetty kuntotaso tulkitaan saavutetuksi. Kynnyssarvot ovat samat iästä ja sukupuolesta riippumatta. Vastaanotto Pääesikunnan suuntaan on ollut hyvä, koska moni asia on selkeytynyt ja liikuntakasvatusupseereiden työmäärää näiltä osin on saatu vähennettyä.

Kentällä palvelevat liikunta-alan ammattilaiset ovat kritisoineet sitä, että alimman tason vaatimukset eivät ole riittävän korkeat ammattisotilaille ja on esitetty, että tason pitäisi kaikilla olla vähintään 2 eli jopa 3. Toisaalta on pohdittu, miksi taso määräytyy rahtävän mukaan, eikä olisi loogisempaa asettaa se ammattisotilaan sahtävän vaatimusten pohjalta?

- Aiemmin ollut minimitaso HKI 1,5 ei ollut järin korkea sekään, ja itse asiassa vanhan järjestelmän heikkoutena oli se, että esim. hyvällä lihaskunnolla pystyi kompensoimaan heikkoa kestävyyskuntoa, mikä todellisuudessa ei työkykyisyyden kannalta ole ihan loogista. Tuo nykyinen vaatimustaso on kestävyyskunnan osalta hyvin lähellä vanhaa minimitasoa sekä yleisen terveyden ylläpitämisen suositusrajaa. Vuosittain on kuitenkin ammattisotilaita, jotka määritetty vaatimustaso eivät saavuta, ja heille voidaan laatia kunto-ohjelma rajan saavuttamiseksi, kuten puolustusministeriön asetuskin ohjaa. Alin vaatimustaso on puhtaasti kehitetty työkyky-tutkimustietoon perustuen ja normaalioloja ajatellen. Poikkeusolojen tehtävien vaativuutta voidaan arvioida samalla mallilla, ja tämä työ on suunniteltu käynnistettävän vielä kuluva

Puolustusvoimien liikuntapäällikkö,
majuri Lasse Torpo

vuoden aikana. Poikkeusoloissa alimman kuntotason tehtävien lukumäärä on todennäköisesti pienempi kuin normaalioloissa.

Nykytestissä on varsin vähän eri osa-alueita: juoksutesti, lihaskuntotesti ja rk-ammunta. Kertovatko niiden tulokset riittävästi sotilaan kunnosta ja ammattitaidosta?

- Fyysisen toimintakyvyn testeillä mitataan kestävyyttä ja voimaa sekä taakankanto-osuudella anaerobista kestävyyttä, puristusvoimaa ja lihashallintaa. Nämä ovat pääosin samat ominaisuudet kuin aiemminkin. Polkupyöraegometritesti on lopetettu sen kustannustehottomuuden takia. Aiemmat ammunnat olivat varsin staattisia ja paikaltaan ammuttuja, ja mittasivat kenties osumatarkkuutta, mutta eivät niinkään ampumataittoa ja aseenkäsittelytaitoa. Nykyiset ammunnat ovat huomattavasti enemmän ammattisotilaan taitoa mittaavia asioita

Työnantaja ei voi asettaa yleistä ja yhteistä fyysisen toimintakyvyn vaatimustasoa esimerkiksi sotilaallisiin harjoituksiin tai meripalvelukseen, koska tehtävien fyysinen kuormittavuus poikkeaa toisistaan jopa yksittäisessä harjoituksessa. Työnantajan on tehtävä tapauskohtainen työ- ja palveluturvallisuuden toteuttamiseen perustuva arviointi käskiessään työntekijän tehtävään, jonka fyysiset vaatimukset poikkeavat merkittävästi hänen normaaleista työtehtävistään tai hänen saavuttamastaan fyysisen toimintakyvyn tasosta.” Jos työntekijä kuuluu palveluskel-

poisuusluokkaan B eikä ole testejä vuosiin suorittanut (ei ole tarvinnut ennen, paitsi lääkärin hyväksynnällä halutessaan), miten tällöin toimitaan? Jos henkilöä suunnitellaan osallistuvaksi sotaharjoitukseen, jossa tehtävä ei poikkea normaalista työtehtävästä, riittääkö tässä tapauksessa työnantajan tapauskohtainen arviointi työ- ja palveluturvallisuus huomioiden? Missä laajuudessa päätös perustellaan vai onko se vain tyyliin ”peukku ylös tai alas”?

- Fyysinen toimintakyky on yksi useista tekijöistä, joita työnantajan on arvioitava määrittessään työntekijä työhön. Työ- ja palveluturvallisuus on otettava aina huomioon toimintakykyä kokonaisvaltaisesti arvioitaessa. Fyysisen toimintakyvyn määrittäminen mukaan ”Ammattisotilas, joka on työkykyinen ilman työterveyshuollon asettamia rajoituksia, on velvollinen osoittamaan fyysisen toimintakykynsä vuosittain edellä mainituissa testeissä”. Palveluskelpoisuusluokkaan B arvioidulla henkilöllä on usein työterveyshuollon asettama rajoitus, jolloin arviointi on suoritettava esimerkiksi työterveyshuollon tukemana. Normi määrittää tilanteen, jossa fyysiset vaatimukset poikkeavat merkittävästi hänen normaaleista työtehtävistään tai hänen saavuttamastaan fyysisen toimintakyvyn tasosta.

Työnantajalla on iso vastuu tapauskohtaisen arvioinnin suhteen työ- ja palveluturvallisuus huomioiden. Kuka arvioi henkilön fyysisen toimintakyvyn silloin, jos häntä ollaan määräämässä vaativampaan tehtävään harjoituksessa kuin normaali työtehtävä (lähiesimies, harjoituksen johtaja/valmistelija, komentaja vai joku muu). Onko tästä ollut tai onko tulossa koulutusta työnantajalle (esimiehille), miten tehtävät harjoituksissa fyysisyyden osalta kategorioidaan? Voidaanko tasolla 1 oleva henkilö määrätä työtehtävään, jossa taso on 3, esim. esikunnasta kouluttajan tehtäviin perusyksikköön?

- Fyysisen toimintakyvyn normi ei määrittele tahoja, joka arvioinnin tekee, koska siihen voi liittyä fyysisen toimintakyvyn lisäksi muitakin toimintakyvyn eri osa-alueita tai terveydentilan määrittelyä. Näin ollen arvioon tekijä voi olla monikin taho. Pääasia on, että tehtävään määrääjä on varmistunut arvion toteuttamisesta ja henkilön kyvystä suoriutua tehtävästään. Jokainen harjoitus ja jokainen tehtävä voi olla osin, kokonaan tai ei yhtään erilainen kuin normaali työtehtävä, joten normin mukaisesti yhteisiä vaatimuksia ei ole. Kysymyksen mukaisessa tapauksessa arvio on nimenomaisesti teh-

tävä, että kykeneekö tasolla 1 oleva henkilö perusyksikön kouluttajan tehtäviin. Arvioinnin jälkeen hänet voidaan määrätä, jos riskiarvion perusteella se on turvallista.

Jos on tasolla 1 ja tekee tehtävää, joka on tasolla 3, vaikuttaako tämä esim. kehityskeskustelun suoritusarviointiin? Seurataanko, toteutuuko ”kunnon nosto” tehtävän vaativalle tasolle, ja mitä tästä seuraa, ellei nousu toteudu? Entä millä tavoin saavuttamaton tavoitetaso voi vaikuttaa mm. ylennyksiin, kriisinhallintatehtäviin määräämiseen tai palkitsemiseen ja kuka näistä päättää?

- Kehityskeskustelukäskyn 2021–2022 mukaisesti kehityskeskustelussa käydään keskustelu alaisen fyysisen toimintakyvyn tavoitetasosta ja mahdollisesti suoritettavasta fyysisen kunnon testeistä. Esimiehen on oltava tietoinen alaisensa työ- ja toimintakyvystä sekä siinä tapahtuneista muutoksista. Mikäli alaisen fyysinen toimintakyky ei riitä tehtävän edellyttämään tasoon, tulevan kauden tavoitteeksi voidaan asettaa tason saavuttaminen. Minimivaatimus- tai tavoitetaso alittaneille voidaan laatia henkilökohtainen kunto-ohjelma. Mikäli testituloksia ei ole, keskustelu käydään alaisen omasta arviosta fyysisestä kunnosta ja liikkumistottumuksista sekä niissä tapahtuneista muutoksista. Saavutetun tai saavuttamattoman tavoitetaso vaikutuksista vastaa henkilöstötoimiala.

Miten uusien normien kehitystyö tulee näkymään jatkossa?

- Ammattisotilaiden tehtäväkohtaiset tavoitetasot on asetettu normaaliolojen tehtäviin, joka oli tehtävä ensin, jotta jatkotyö poikkeusolojen tehtävien arvioimiseksi voidaan tehdä. Avaintehtävien osalta näin on jo tehty, ja poikkeusolojen tehtäväkohtaiset tavoitetasot pyritään määrittelemään 2023 kuluessa. Kaikkien varusmiestehtävien fyysisen toimintakyvyn tavoitetasot on määritetty. Arvot ollaan viemässä varusmiesten kurssien sisältöön, jotta varusmies kotiutuessaan tietää tason, jota häneltä omassa tehtävässään odotetaan.

Paikallistasolla riittää edunvalvontatehtäviä ja toimijoita

Teksti: Juha Susi

Päälystöliiton alueellisten koulutuspäivien yhteyteen kuuluu oleellisena osana paikallisten ajankohtaisten tapahtumien käsitteily. Näissä tilaisuuksissa osallistujat pääsevät kuulemaan sekä kertomaan, millaisia edunvalvonta-asioita on tullut eteen ja ennen kaikkea, miten asia on hoidettu. Tilaisuuden luonteeseen kuuluu myös ratkaisuhakuisuus, jossa etsitään yhdessä kulloisenkin tilanteen parasta mahdollista toimintatapaa.

- Näen tämän osuuden antavan myös meille liiton keskustason toimijoille paljon. Saamme suoraan kommentteja, kysymyksiä ja näkemyksiä myös valmisteilla oleviin asioihin. Tällä kerralla esiin nousi erityi-

sesti tuleva henkilöstöstrategian päivitystyö, kurssinjohtaja, pääluottamus **Jaakko Levä** toteaa.

Emme nosta kurssin tapahtumista esiin mitään tiettyä tapausta, vaan pyysimme helmikuiseen koulutustapahtumaan osallistuneita avaamaan omaa tehtäväkenttäänsä ja siihen viime aikoina liittyneitä tehtäviä.

Moniosaamista tarvitaan

Isoin osa edunvalvontatehtävistä liittyy jäsenistön neuvontaan ja opastukseen. Eri mielisyydet ovat onneksi harvinaisia.

- Tyypillisin edunvalvontaan liittyvä tapaus on varmasti tällä hetkellä tehtävänkuvauksen laadintaan liittyvä asiantuntija-apu, luottamusmies, kapteeni **Jaakko Ulvila** Ilmasotakoulusta arvioi.

Kirjoitusapua Ulvila ei edustettavilleen tarjoa, vaan apua tarjotaan neuvoin ja hakeamalla kysymyksiin vastauksia.

- Puntaroidaan tehtävänkuvauksen sisältöä eri tasoilta: onko siinä tuotu riittävän selkeästi ja selkokielisesti esille, mitä tehtävän hoitaja oikeasti tekee ja mitkä ovat hänen vastuunsa.

Luottamusmies, kapteeniluutnantti **Ilkka Siiri** 2. Logistiikkarykmentistä on samoilla linjoilla annattavan opastuksen suhteen.

- Tehtävänkuvauksissa avustaminen on suurin tuki, mitä henkilöstö minulta odottaa perustuen yhteydenottopyyntöihin. Niihin liittyvät sanamuodot, muuttuneiden tehtävien prosenttiosuudet ja oikolukemiset ovat kuukausittaisia toimintoja, joita edunvalvontatehtäviini liittyy.

Siiri näkee neuvontatarpeen taustalla jäsenistön kokemuksen sopimusmaailmasta.

- Palvelussuhteen ehdot tunnetaan. Moni edustettavistani toimii esimiestehtävissä, mikä selittää asiantuntemusta.

Siiri toimii myös yhteistoimintaedustajana, jolloin eteen on tullut käsiteltäväksi henkilöstöryhmämuutosesityksiä. Näissäkään ei ollut suurta skismaa.

- Tätä on helpottanut keskustelut hallinto-sektorin johtajan ja opistoupseerien henkilöstöasioiden hoitajan kanssa jo ennen varsinasta kokousta.

Kapteeniluutnantti Ilkka Siiri

Kuva: Sirpa Siiri

Välillä myös seesteistä

Luutnantti **Sami Pesonen** toimii luottamusmiehenä Lapin rajavartiostossa. Edunvalvontatehtäviä ei ole ollut juurikaan viime aikoina.

- Meitä päälystöliittolaisia on jäljellä enää yhdeksän henkilöä ja alamme olemaan jo melko kokenutta porukkaa. Kaikki jäsenet ovat kohtuullisen tyytyväisiä nykyisiin tehtäviinsä. Tilanne on aika vakaa ja toivottavasti myös pysyykin sellaisena.

Kapteeni **Petteri Rankisella** on ollut rauhallinen edunvalvontakausi. Hän toimii varamiehenä niin luottamusmies- kuin yhteistoimintatehtävissä Panssariprikaatissa. Jäsenistön näkemyksiä ja tunteita hän on päässyt kuitenkin viemään eteenpäin eri tapaamisissa.

- Tapasimme joulukuussa puolustusvoimien henkilöstöpäällikön ja tammikuussa uuden maavoimien komentajan.

Kapteeni Jaakko Ulvila

Kuva: Pekka Salomaa

Lutnantti Sami Pesonen
Kuva: Mika Vaari

Henkilöstöryhmämuutokset työlistävät

Niin Ulvilan, Siirin kuin Rankisen kommentissa nousevat esiin liki vakioaiheeksi muodostuneet henkilöstöryhmämuutokset. Eläköitymisten myötä tehtäviä siirtyy muille henkilöstöryhmille säännöllisesti. Kuhunkin vaihdokseen valmistaudutaan yhteisesti luottamusmiesten ja yhteistoimintaedustajien kesken hyvissä ajoin ennakoon.

- Ou-tehtäviin on ollut vähän hakijoita, ja tehtävät ovat menneet lähes poikkeuksetta au-tehtäviksi, Ulvila tiivistää tilanteen oman joukkonsa osalta.

Aina muutokset eivät mene hyvässä yhteisymmärryksessä. Tällöin kyseessä on useimmiten ylimpien tehtävien siirtymiset muille henkilöstöryhmille. Ajoittain näihin sisältyy myös valmistelussa tehtyjä virheitä. Rankisella on kokemusta näistäkin.

- Yhtenä päivänä olet korvaamaton, seuraavana et mitään ja tehtävä lakkautetaan. Lisäksi tuntuu, että organisaation itselleen asettamat tavoitteet ja suuntaviivat muuttavat henkilöstövaihdoksien yhteydessä.

Yhteydet keskustasolle toimivat

Edunvalvontaorganisaatioiden vahvuus on niiden verkottumisessa. Kynnys ottaa yhteyttä puolustushaaran tai keskustason toimijoihin halutaankin pitää matalalla.

- Kynnys ottaa yhteyttä ja lähestyä toista luottamusmiestä on ainakin itselläni ollut varsin pieni. Samalla voin todeta, että minuunkin on otettu yhteyttä kollegoiden osalta vastaavissa tapauksissa, Siiri kertoo kokemuksistaan.

Rankisella on vastaavat kokemukset.

- Maavoimien luottamusmies ja liiton luottamusmiehet ovat olleet helposti lähestyttäviä ja hyvin tavoitettavissa. Tarvittava apu on aina ollut saatavilla. Sama pätee myös maavoimien yt-edustajiin.

Pesosen ei ole tarvinnut ottaa yhteyttä edunvalvonta-asioissa keskustason toimijoihin.

- Luotan siihen, että tarvittaessa apua ja tukea löytyy.

Jatkajia löytyy myös tulevaisuudessa

Jäsenkentän pieneneminen heijastuu luonnollisesti myös joukkoon, josta edunvalvojat valitaan. Ulvila, Siiri ja Rankinen näkevät, että syöttöä ja halukkaita tehtäviin riittää vielä tulevinakin vuosina.

- Tällä hetkellä näyttää, että halukkaita on ainakin kymmeneksi seuraavaksi vuodeksi, arvioivat Ulvila ja Rankinen omia joukkojaan.

Siiri katsoo vielä pidemmälle.

- Meillä on jäseniä, joiden palvelusura jatkuu tämänhetkisin tiedoilla vuoteen 2037. Se, millainen edunvalvontaorganisaatio on tuolloin, on sitten täysin eri juttu.

Pesonen ei tee tässä poikkeusta muista.

- Meillä tilanne edunvalvontahenkilöstön osalta pysynee samana seuraavat noin kymmenen vuotta.

Tulevien toimijoiden rekrytointia helpottaa hyvien toimintatapojen kehittäminen kulloiseenkin organisaatioon. Yksi näistä on yhteydenpito ja ajankohtaisista asioista tiedottaminen jäsenistölle. Suuria poikkeamia toimintatavoissa ei juurikaan ole. Sähköpostit nousevat esiin jokaisen vastauksissa. Tapaamiset ja jäseninfot ovat olleet vähissä viimeisen kahden vuoden aikana.

- Hyödynnän näihin tiedotteisiin edunvalvontaorganisaatiolta tulevia viestejä, myös Päälystölehti toimii tietolähteenä, Ulvila avaa omaa toimintatapaansa.

- Samoin hyödynnän liiton koulutustapah- tumilla esiin nousseita aiheita. Niistä saa koostettua hyviä katsauksia, Siiri komppaa.

Tulevaisuuden edunvalvojille ei arvioida mitään suurta työtaakkaa. Siiri perustelee näkemystään kattavalla edunvalvontaorganisaatiolla, jolla asioita pystytään ratkomaan.

- Mikäli paikallistason henkilöstön edustajien määrää jatkossa karsittaisiin, tulee vastaavasti alue- ja keskushallintotason edustajille asioita, joita paikallistasolla olisi nyt voitu ratkoa.

Ulvila on samoilla linjoilla. Hänellä on koke- musta myös Puolustusvoimauudistuksen mukanaan tuomasta työmäärästä, joka li- säsi tehtävät omille lukemilleen.

- Onneksi tilanne normalisoitui muutamassa vuodessa. Nykyisin jäsenistö tai työnantajaosapuoli lähestyy edunvalvonta-asiois- sa noin kerran viikossa.

Kapteeni
Petteri Rankinen
Kuva: Petteri Rankisen
kotiarkisto

Kapteeni Toni Lankinen on viimeinen pintapelastajana toimiva opistoupseeri. Tehtävässään hän aikoo jatkaa niin kauan kuin vuosittaiset testit menevät läpi ja homma tuntuu mielekkäältä.

Lajinsa viimeinen

Teksti ja kuva: Juha Susi

Kapteeni **Toni Lankinen** (44) on viimeinen opistoupseeri-pintapelastaja. Tehtävä houkutteli Utin jääkäriyrykmentin Helikopteripataljoonassa viime vuosikymmenen alkupuolella uraansa aloittelevaa nuorta miestä sporttisen luonteensa puolesta.

- Pintapelastajaksi päädyin oppi-isäni **Lassi Ukkosen** jalanjäljillä. Näin tässä tehtävässä myös vahvuuteni, liikunnallisuuden.

Kuten arvata saattaa, ei pintapelastajan tehtävä ole Lankisen päätehtävä, vaan se vie työajasta noin 5–10 prosenttia. Valtaosa työstä on helikoptereiden huoltoon liittyvää asiantuntijatyötä tehtävänimikkeellä helikopterihuoltoupseeri.

- Tehtäviini kuuluu NH90-helikopterin asiantuntijatehtävät huoltoihin sekä vikakorjauksiin liittyen. Lisäksi toimin Patrian suorittamien tehdashuoltojen asiantuntijana ja laadunvalvojana Puolustusvoimien puolelta hyväksymällä lopulta heidän suorittamansa huollot.

Viimeisimpänä osaamisalueena tuli mukaan huoltokoelentomekaanikon tehtävät.

- Niissä todetaan maa- sekä lentotestien yhdessä huoltokoelentäjän kanssa heliko-

pterin toimivuus ennen luovuttamista takaisin lentopalvelukseen.

Tiukat testit

Pintapelastajilla on omat vuosittaiset testit, jotka tällä hetkellä vielä ovat kopioitu pitkälti sukelluskoulun pääsykokeista. Suunnitelmassa on kuitenkin siirtyä eurooppalaisten pintapelastajien järjestön EURORSAN (Rescue Swimmers Association) testeihin tämän vuoden aikana.

- Rajavartiolaitos siirtyi jo tänä vuonna näihin testeihin. EURORSAN testit mukailevat enemmän tehtävä- ja vesielementtiä.

Helpolla testeissä ei tule jatkossakaan pääsemään.

- Testeissä on 12 minuuttia aikaa uida räpylöillä ja välillä ilman räpylöitä, sukellessa 25 metrin allasta, uida neljän kilon painon kanssa ja hinata tuota painoa myös altaan pohjaa pitkin.

Lankinen on pintapelastajista vanhin. Hän arvelee nuorempien laskeskelevan, milloin hän kiikuttaa räpylät takaisin varastolle. Päivä lähestyy, mutta lähiaikoina se ei vielä ole.

- Aikomus on tosin olla pintapelastajana

niin kauan kuin vuosittaiset testit menevät läpi ja homma tuntuu mielekkäältä. Vuosi kerrallaan -periaatteella siis. Tosin en näe itseäni pintapelastajan roolissa enää viidenkymppien iässä.

Rakkaudesta lajiin

Päätyminen ainoaksi opistoupseeriksi pintapelastajien joukossa selittynee tehtävän haasteellisuudella. Muut opistoupseerit aikanaan valitsivat mieluummin lentomekaanikon tehtävät.

- Ehkä he kokivat pintapelastajan tehtävät fyysisesti liian haastavina ja riskialttiina. On arvatenkin mukavampaa istua vinssin yläpäässä kopterin sisällä kuin roikkua siellä aaltojen keskellä ja jäädä sinne yksin kopterin välillä lähdettyä paikalta, Lankinen arvelee.

Myöhemmällä iällä hän on itsekin oppinut arvostamaan myös huoltokoelentomekaanikon hommia ja miettinyt välillä, että miksi asettaa itseään fyysisesti ja henkisesti haastaviin ja epämurkaviin tilanteisiin. Ehkäpä kyseessä on rakkaus lajiin.

- Tehtävässä joutuu roikkumaan ohuen vaijerin varassa hyvinkin korkealla. Helpommin ja mukavamminkin voisi tietysti palkansa ansaita.

Muutama vuosi takaperin aliupseerit saivat neuvoteltua pintapelastajia koskevan lisän. Siinä maksetaan kertakorvaus jokaisesta pintapelastajan tehtävässä toimimisesta. Maksimissaan neljä korvausta kuukaudessa. Lisä otettiin hyvin vastaan.

- Sama etuus tietty koskee nyt myös minuakin, ja kiitos siitä meidän oman liittomme edunvalvonnalle.

Unohtumattomia kokemuksia

Muistellessaan uransa varrelta eri tapauksia, mahtuu joukkoon sekä onnellisesti päätyneitä kuin tilanteita, joissa pelastus on tullut liian myöhään paikalle. Harjoituksista mieleen on jäänyt erityisesti iso meripelastusharjoitus Turun edustalla. Siinä kuvattiin kahden aluksen yhteentörmäystä. Mukana oli 150 SPR:n vapaaehtoisista pelastettavaa sekä helikoptereita Rajavartiolaitokselta sekä Ruotsista.

- Oma tehtäväni alkoi hälytyksellä noutaa pelastuslaitoksen MIRG-ryhmä (Maritime Incident Response Group) Helsingistä ja vinssata heidät toiseen palavasta aluksesta sammuttamaan tulipaloa.

Päivään mahtui myös vinssaustehtäviä merellä kelluvasta pelastuslautalta sekä toisesta palavasta aluksesta. Lopuksi noudettiin MIRG-ryhmä pois toisesta aluksesta.

- Oli vauhdikasta, mutta jämäptiä toimintaa tuolloin kaikilta. Itse olin ainakin hyvin takki tyhjänä, kun helikopterin lapa viimein illan hämäränä pysähtyi, Lankinen muistelee.

On aika kääriä hihat!

Teksti: Päällystöliiton Edustajiston puheenjohtaja, kapteeni Jani Suojarinne

Edustajakokouksen 2021 tomut on karistettu harteilta ja käynnissä olevalle toimikaudelle valitut henkilöt on perehdytetty tehtäviinsä. On siis tullut aika kääriä hihat ja ryhtyä töihin.

Liiton hallituksen vastuut

Uuden hallituksen tärkeimpiä tehtäviä on Edustajakokouksen päättämien asiakokonaisuuksien toteuttaminen. Liiton hallituksen on kaikessa toiminnassa pidettävä mielessä Edustajakokouksen päätöksiä vasen- ja oikea raja sekä tavoite. Muistutan hallituksen jäseniä aktiivisesta yhteydenpidosta paikallisyhdistyksiin tiedotusvastuiden mukaisesti. Liiton hallituksen jäsenten ja paikallisyhdistysten aktiivinen vuorovaikutus on ensiarvoisen tärkeää Päällystöliiton toiminnan kannalta. Allekirjoittaneen tärkein tehtävä on taas valvoa ja muistuttaa tarvittaessa liiton hallitusta, jotta Edustajakokouksen tahtoa noudatetaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Uusi hallitus näyttää lähteneen avoimin mielin uuteen kauteen ja näyttää sitoutuneen jo heti alusta alkaen kehittämään toimintojaan. Se päätyi edellisestä toimikaudesta poiketen kahden varapuheenjohtajan malliin, edellisen hallituskauden neljän sijasta. On myös hienoa todeta, miten hyvin hallituksen jäsenet ovat tietoisia liiton laajan toimintakentän tilanteesta, edellisen lehden haastattelujen ja käytyjen keskusteluiden perusteella. Sopeuttamista on tarpeen tehdä kaikilla toiminnan tasoilla mutta harkiten. Edunvalvojien, niin luottamusmiesten kuin yt-edustajienkin koulutuksesta on pidettävä huolta, ja se onnistuu vain siten, että pesät ovat täynnä ja koulutuksiin panostetaan riittäväällä tavalla taloudellisesti ja laadullisesti, seuraajasuunnitelmia unohtamatta.

Paikallisyhdistysten toiminnan turvaaminen

Paikallisyhdistysten tulisi kokoontua viimeistään ennen huhtikuun lopulla järjestettäviä Puheenjohtajapäiviä, jotta yhdistysten puheenjohtajilla olisi tuomisinaan mahdollisimman tuoreita ajatuksia jäseniltä tilaisuuteen. Puheenjohtajapäivät ovat tärkeä tapahtuma koko Päällystöliiton toiminnan kannalta - jäsenen tulee olla keskiössä. Tämä onnistuu vain, jos ketju on katkeamaton Päällystöliiton puheenjohtajan johtaman hallituksen ja yhdistysten puheenjohtajien johtamien paikallisyhdistysten välillä.

Puheenjohtajapäivien tulokset ja mahdolliset jatkotehtävät paikallisyhdistyksille tulee ottaa mahdollisimman pian käsittelyyn yhdistyksissä. Tällä tavalla mahdollistetaan riittävä aika yhdistyksille ja ennen kaikkea myös jokaiselle yksittäiselle jäsenelle tulla esiin ajatuksiaan yhdistysten hallituksille. Tätä ohjenuoraa noudattamalla myös yhdistysten hallituksille jäisi riittävästi aikaa koota ajatukset liiton hallitukselle ja konkreettiset esitykset marraskuussa pidettävälle Edustajakokoukselle.

Jäsenet vähenevät kiihtyvällä tahdilla, ja yhdistykseen tuntuu olevan vain vaikeampi ja vaikeampi saada houkutelua aktiivisia hallituksen jäseniä. En voi olla taas muistuttamatta siitä, että paikallisyhdistysten pitää kartottaa ja analysoida oman yhdistyksen toimintakyky, jotta yhdistys pystyy toteuttamaan päätösvaltaisia kokouksia. Tiedän, että monissa yhdistyksissä on tehty sään-

tömuutoksia, jotta pienempi läsnäolovuus riittäisi päätösvaltaisten kokouksien toteuttamiseen. Mikäli tämänkaltaiset toimenpiteetkään eivät ole riittäviä, voi joissain tapauksissa tulla myös ajankohtaiseksi yhdistyminen toisen yhdistyksen kanssa, koska jokaisella jäsenellä tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi ja päästä vaikuttamaan.

Yhdistysten puheenjohtajat ja uuden hallituksen jäsenet tapaavat ensimmäistä kertaa kasvotusten Puheenjohtajapäivillä tai ainakin olen toiveikas tällä kertaa tämän suhteen. Se tulee olemaan paras mahdollisuus ensinnäkin päästä tutustumaan toisiimme, ja sitä kautta pääsemme myös keskustelemaan asioista ilman tietoteknisiä haasteita.

Toivon mahdollisimman kattavaa osallistumista tuleville Puheenjohtajapäiville. Aurinkoista kevään odotusta kaikille.

Vartiuksen rajavartioasema tuottaa yhteiskunnan palveluja rajaseudun ihmisille

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Kainuun rajavartiosto

Kainuun rajavartiostoon kuuluva Vartiuksen rajavartioasema sijaitsee kaukana vähän kaikesta. Kajaaniin tulee matkaa 140 km, ja Kuhmoonkin on noin 70 km:n taival. Kapteeni **Jouko Kinnusen** johtama noin 70-henkinen ”sveitsiläinen monitoimityökalu” pitää huolen siitä, että Rajavartiolaitoksen perustehtävien ohella näillä harvaan asutuilla alueilla on tarjolla myös niitä palveluja, joita kasvukeskuksissa pidetään itsestäänselvyyksinä. **Veikko Huovisen** kirjojen myötä tutuksi tulleen Lentiiran maisemissa Vartius henkilöstöineen ja suorituskäytännöineen edustaa yhteiskunnan tarjoamia palveluja mahdollisimman monipuolisesti. Vartiuksen rajavartioasema vastaa rajaturvallisuudesta ja muista lakisäätöis-

tä tehtävistä vastuualueellaan kuten perinteisestä rajavalvonnasta ja kansainvälisen Vartiuksen rajanylityspaikan rajatarkastuksista sekä Kajaanin lentoaseman rajatarkastuksista. Sotilaallinen maanpuolustus ja valmius ovat kiinteä osa tehtäviä. PTR-toiminta (poliisi, tulli, Rajavartiolaitos) ja muu viranomaisyhteistyö on päivittäistä.

- Lisäksi meillä on merkittävä rooli harvaan asuttujen alueiden turvallisuustehtävissä. Meiltä löytyy kykyä ja toimivaltuuksia hoitaa omien tehtävien ohella niin poliisin, pelastuksen kuin ensihoidonkin piiriin kuuluvia suoritteita. Kautta vuosikymmenten raja-alueen ihmiset ovat tottuneet luot-

tamaan siihen, että rajamiesten apuun voi aina turvautua, eikä mikään tältä osin ole muuttunut, Kinnunen vakuuttaa.

Syrjäinen VES mahdollistaa pitkät työvuorot, mutta ...

Kinnusen johtama Vartiuksen toimipiste työllistää noin 70 henkeä, lähes kolmanneksen koko Kainuun rajavartioston henkilöstöstä. Siellä sovelletaan virkaehtosopimuksen mukaista ”syrjäistä VES:a”, mikä tarkoittaa sitä, että henkilöstön työvuorot pitää suunnitella vähintään 12 tunnin mittaisiksi. Käytännössä henkilöstö tekee 12–14 tunnin työvuoroa, lepää sen jälkeen 8–12 tuntia RVL:n tarjoamissa majoitustiloissa maksaen siitä pienen korvauksen, jatkaa työtään seuraavat kaksi-neljä vuorokautta

Kapteeni Jouko Kinnusen johtama Vartiuksen rajavartioasema työllistää noin 70 henkeä, liki kolmanneksen koko Kainuun rajavartioston henkilöstöstä.

samalla mallilla ja lähtee kotiin palatakseen taas uudelleen työhönsä. Järjestely toimii hyvin rajavartijoiden osalta, mutta aseman johdosta ja hallinnosta vastaava Kinnunen ei koe sen sopivan omaan työkuvaansa.

- Haluaisin olla päivittäin enemmän mukana johtamani aseman arjessa ja tehdä lyhyempiä vuoroja, vaikkapa 8 tuntia päivässä, mikä mahdollistaisi lähes päivittäisen mukanaolon aseman arjessa ja töissä. Nykyinen VES ei tässä suhteessa joustaa, vaikka minun osaltani se tarkoittaisi lisääntyvää läsnäoloa asemalla ja toisaalta reissaamista kodin ja työpisteen välillä. Työnantajalle ei tästä aiheutuisi lisäkuluja, ja kotimatkoihin kuluvat bensat maksaisiin omasta kukkarosta, Kinnunen on pohtinut.

Nykyjärjestelyin rajavartijat ovat kolmi- viikkoisjaksossa töissä 8–10 päivänä ja päällystöstä 8–12 päivänä.

- Omalla kohdallani tämä tarkoittaa sitä, että teen harmaata ylityötä kotona ja vapaa-aikani johtamisen sekä operatiivisen hallinnon tehtävien osalta, Kinnunen kertoo.

Harvaturva edistää harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta

Sisäministeriö asetti Harvaturva-verkoston vuoden 2018 lopulla. Sen tehtäviä ovat maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden turvallisuuskehityksen seuranta, tiedon tuottaminen harvaan asuttujen alueiden haasteista ja mahdollisista ratkaisuista niihin, harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden vahvistamiseen liittyvien käytäntöjen levittäminen, tiedonkulun vahvistaminen turvallisuusviranomaisten ja muiden harva-alueen toimijoiden välillä sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden edistämiseksi. Kapteeni Jouko Kinnunen on verkostossa Rajavartiolaitoksen edustaja.

- Esimieheni esittivät minua tehtävään, ja tämä oli minusta luonteva pesti, sillä olen paljon tekemisissä eri viranomaistahojen ja rajapitäjän ihmisten kanssa. Edustan tässä asiantuntijaverkostossa harvaan asuttuja alueita, joissa Rajavartiolaitoksen rooli on tärkeä, kuten itäraja ja saaristo. Olen syntynyt, ikäni asunut ja työskennellyt Kuhmossa ja Kainuussa, ja tiedän, millaisten haasteiden kanssa täällä eletään ja ponnistellaan.

Vartiuksen yksi erikoisuuksista on ensivastekäyttöön varustettu partioajoneuvo.

- Meillä on Kainuun sotien ensihoitokeskuksen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva ensivastepartio päivittäin Vartiuksen rajanylityspaikalla. Lähtöjä on vuosittain 30–50, kun harvaan asutulla

alueella tarvitaan henkeä pelastavaa ensiapua. Ensivastetoimintamme on saanut paljon kiitosta niin vastuuviranomaiselta kuin myös kansalaisilta, Kinnunen tietää.

Rajaliikenne hiljentynyt rajanylityspaikalla

Venäjälle asetetut pakotteet samoin kuin koronapandemia vaikuttavat merkittävästi rajaliikenteeseen. Viimeisimpänä vaikutuksena on junaliikenteen loppuminen kokonaan. Raiteilla Suomeen on tuotu mm. kivihiiltä, rautamalmia, rautapellettiä sekä puutavaraa. Henkilöliikenne on pudonnut noin 10 prosenttiin aiemmasta.

- Ennen koronaa henkilöliikenne oli viikotaskasolla noin 10 000, kun nyt sen on noin 1 500. Rajatarkastusten väheneminen on

Ensivastevälineinen partioajoneuvon on Vartiuksen erikoisuus. Lähtöjä ensivastetehtäviin tulee vuosittain 30 – 50.

mahdollistanut resurssien lisäämisen perinteiseen rajamiestoimintaan, Kinnunen kertoo.

Yhteiseen rajaan liittyvä rajadiplomatia hoidetaan rajavaltuutettuyhteistyön kautta normaalisti, ja tässä on onnistuttu yleisesti ottaen hyvin.

- Seuraamme luonnollisesti tilannetta tarkasti, mutta kiristyneet suhteet eivät näy vielä rajalla.

Milloin on oikea aika lähteä kriisinhallintatehtäviin?

Toimittanut Matti Vihurila Kuva: Matti Vihurila

Juttusarjan neljännessä ja viimeisessä osassa ”tuntematon rauhanturvaaja” on palannut turvallisesti kotiin ja pohtii, mitä kriisinhallintavuoden aikana oikeasti tapahtui niin hänelle itselleen kuin läheisilleenkin. Mitä opittiin, mitkä asiat murehduttivat ja miten perheen sisäinen dynamiikka ja roolitus muuttuivat, kunnes kotiinpaluun jälkeen hakeutuivat hiljalleen takaisin entisiin uomiinsa. Kotiin jääneen puolison selviytyminen saa vilpittömän tunnustuksen: ”Arvosukseni vaimoani kohtaan kasvoi, mikäli mahdollista, entisestään.”

O n tullut aika saattaa päätökseen tämä kriisivuotta koskeva juttusarja. Lähtökohtalanteessa olin ensikertalainen, sotilasurani ehtoopuolella oleva, menossa tehtävään, joka ei vastaa täysin osaamisaluettani, jolloin koin olevani pääosan ajasta epä mukavuusalueella. Korostan, että tässä juttusarjassa kertamani asiat perustuvat omiin kokemuksiini. Joku toinen kokisi sen eri tavalla.

Mitä kuluneesta vuodesta jäi sitten käteen? Lähdin komennukselle epävarmana itsestäni ja osaamisestani, tutkiskelemaan omaa sisintäni ja minäkuvaani. Vietin toimialueella kymmenen kuukautta. Kulunut aika oli kaiken kaikkiaan opettavainen, kasvattava kokemus, sanoisin. Opin tuntemaan itseäni paremmin. Kuinka käyttäydyn poikkeusoloissa, mikä on paineensietokykyäni, missä raja ylittyy ja miten sen käsittelen? Niin hassulta kuin se ehkä

kuulostaakin, johtamisesta ja esimiesasemassa olemisesta opin ehkä eniten. Millainen johtaja olen? Poikkeustilanteissa ja -oloissa joukosta ja sen yksittäisistä jäsenistä huolehtiminen ja vastuun kantaminen oli sotilasjohtajalle arvokasta oppia. Sain vahvistuksen käsitykselleni, että pärjään tarvittaessa paineen alla. Kokemus, jota ei voi simuloida kotimaassa.

Totta kai kielitaito karttui. Opin ymmärtämään puhuttua englantia sekä tuottamaan ymmärrettävää puhetta. Uskalsin hyljätä täydellisen kielen tavoittelun ja keskityin tulemaan ymmärretyksi. Sanottakoon, että eteeni sähköisessä muodossa annettu sotilaslyhenneluettelo, mikä käsitti yli 67 000 lyhennettä, hämmensi. Osataan sitä maailmallakin lyhentää sanoja alusta, lopusta, keskeltä ja sekamuotoisesti.

Kansainvälisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen oli haastavaa, joskin palkitsevaa. Osallistuin useisiin tapahtumiin, joissa olimme kansallisuutena joko isännän tai vieraan roolissa. Small talk on itselleni vaikeaa suomeksi saatikka englannin kielellä. Siinä missä amerikkalaiset viljelevät mitään tarkoitamattomia kohteliaisuuksia ja ylisanoja, saatoinkin vastata lyhyesti muutamalla sanalla tai pelkällä nyökkäyksellä. Ei ihme, jos vaikutin ynseältä tai epäkohteliaalta. Suomalainen sauna on hyväksi havaittu keino suhteiden luomiseksi. Toimialueella oli tapana järjestää yhteistyökumppaneille saunailtoja, joissa esiinnyttiin vapaamuotoisesti. Saunakulttuurissa tuli huomioida vieraat ja etukäteen hienovaraisesti tiedustella, onko alastomuus kynnyskysymys ja tarjota pyyhe- tai uimahousuvaihtoehtoa. Itselleni jäi hyviä muistoja ja ystäviäkin toimialueelta. Ei pidä ihmetellä, jos kotimaan kamaralla vastaan tulee US Army tuulipuvussa kulkeva henkilö.

Yhteistoiminta kansainvälisessä toimintaympäristössä oli niin ikään opettavaista. Toimintatavat ja -menetelmät poikkesivat toisistaan esim. johtamisen osalta kansallisuuksien välillä. Opin, että amerikkalaisilla ja saksalaisilla johtaminen tapahtuu kahdella tasolla. Jos halusit jonkin asian edistyvän, otit yhteyttä joko vanhimpaan aliupseeriin tai suoraan joukon komentajaan. Kaikki siltä väliltä olivat suoritusporasta. Toisaalta taas joissain kokouksissa kansallisen edustajan sotilasarvon piti olla vähintään kapteeni, kansainvälisissä esikunnissa mielellään majuri. Monella suulla ihmeteltiin, kuinka meillä voi autonkuljettajana toimia upseerin palvelusarvossa oleva henkilö. Joukon komentaja kuljettajana, se vasta ihmetyksen aihe olikin. Meille siis avun luonnollinen asia.

Kosketuspinta paikalliseen väestöön ja heidän kulttuuriinsa jäi koronarajoittei-

den vuoksi hyvin pintapuoliseksi. Paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyö sujui pääsääntöisesti hyvin. Oli asioita, jotka sujuivat hyvin ja tehokkaasti, kunhan muistutti itseään, ettei täsmällisyys ole heille hyve. Asioilla oli tapana järjestyä miljoonan prosentin todennäköisyydellä. Tähän kuului oleellisesti myös se, että heidän oli vaikea sanoa ei, pikemminkin kaikki onnistuu. Tässäkin asiassa auttoi perustietämys paikallisista tavoista ja kulttuurista.

Ajoittain oli huoli kotona olevista läheisistä ja heidän jaksamisestaan. Tunsin voimattomuutta, koska en poissaolevana kyennyt riittävästi auttamaan tai tukemaan. Meidän perheessämme tehtävät työt ovat vahvasti sukupuolituneet, ei välttämättä kaikista perinteisimmällä tavalla, mutta kuitenkin selkeästi toisen vastuulle kuuluvaksi. Nyt puolisoni joutui niin ikään epämu-kavuusalueelle ja uuden eteen hoitaessaan poissaollessani niitä tehtäviä, jotka ovat minun vastualueelleni perinteisesti kuuluneet. Osa arkisia asioita, mutta myös niitä, joissa fyysiset tai tiedolliset rajoitteet saattavat tulla esiin kuten polttopuiden teko ja auton huollon tai nuohoojan tilaaminen. Esimerkkejä olisi toki paljon muitakin. Näiden normirutiinien lisäksi tuli sitten akuutteja pikatilanteita, jotka vaativat välitöntä reagoitua. Pakko on paras kannustin, sanotaan. Sanonta pitää täysin paikkaansa. Mikään tehtävä ei jäänyt tekemättä tai mikään hommaa hoitamatta. Hätä keinot keksii, mutta myönnettävä on, että vaimon stressipisteet olivat välillä korkealla, minkä saatoinkin aistia puhelimesta tai viestin sisällöstä. Kuitenkin vaimosta kehittyi monipuolinen osaaja, joka havaitsi pystyvänsä ja osaavansa, kun kerran on pakko. Toki tilanne ei vaimolleni ollut uusi. Äitinä hän on tottunut venymään etenkin ääri rajoille ja ylikin. Arvostukseni vaimoani kohtaan kasvoi, mikäli mahdollista, entisestään. Nytemmin olemme palanneet pääsääntöisesti aiemman työnjakoon. On se vaan niin paljon helpompaa ja mutkattomampaa.

Kannattiko sitten lähteä? Ehdottomasti. Henkilökohtaisella tasolla kokemus oli reilusti positiivinen. Opin tuntemaan itseäni paremmin, sain varmuuden osaamisestani ja ammatillinen osaaminen kasvoi. Uskon myös, että parisuhteessa arvostuksemme

Ennen lähtöä

Varmista kotipesä. Puhu avoimesti puolisoosi ja läheistesi kanssa. Komennus koskettaa koko perhettä ja läheisiäsi. Varmista kotiin jäävän puolison tukiverkosto (sukulaiset, ystävät, työkaverit). Hoida talous- ja raha-asiat kuntoon kotimaassa (suoraveloitukset, määräaika-suudet). Varaudu pahimman varalle. Laadi ohjeet/toiveet kotiin jääville (vakuutukset, asiakirjat, hautajaisjärjestelyt, tilitiedot).

Toimialueella

Ilmoita, minkälaiset yhteydenpitovälineet ovat käytettävissä ja miten yhteyden saa pikatilanteessa.

Pidä säännöllisesti yhteyttä kotiin. Ole kiinnostunut siitä, miten kotona pärjätään.

Pyri vaikuttamaan palvelusvapaiden ajankohtiin. Sijoittele niitä kalenteriin sitottuihin ajankohtiin (puolison lomat, juhlapyhät ja -päivät, kesämökin kesä- ja talvikuntoonlaitto, auton katsastus jne.). Huolehdi omasta jaksamisesta ja hyvinvoinnista (liiku ja kuntoile, puhu ja keskustele).

Kotiinpaluu

Palaudu. Anna aikaa itsellesi.

Osallistu. Läheisiilläsi saattaa olla tarpeita sinua kohtaan.

Puhu. Kokemuksen jakaminen (operaatioturvallisuus huomioiden) auttaa. On myös osattava päästää irti.

Palaa normiarkeen ja rutiineihin. Jäljelle jää hienot muistot, elinikäisiä ystäviä sekä unohtumaton kokemus (ja seuraavan "reissun" suunnittelu).

toisiamme kohtaan kasvoi ja opimme arvostamaan toisen läsnäoloa ja läheisyyttä. Joskus on lähdettävä kauas nähdäkseen lähelle.

Arvoisa lukija, mikäli haluat saada miinuun yhteyden vaikkapa kysymysten merkeissä, niin lehden toimituksessa on yhteystietoni.

Akava-yhteisö tukee Ukrainaa

Akava on tehnyt 50 000 euron lahjoituksen ukrainalaisten tukemiseksi. Lahjoitus jaetaan Suomen Punaisen Ristin ja Pelastakaa Lapset ry:n kautta.

- Olemme hyvin huolissamme ukrainalaisten tilanteesta. Ukrainalaiset taistelevat vapaan Euroopan puolesta puolustaessaan maataan. He tarvitsevat kaiken mahdollisen avun, sanoo Akavan puheenjohtaja **Sture Fjäder** järjestön tiedotteessa.

Monet akavalaiset järjestöt ovat omilla toimillaan pyrkinneet lievittämään ukrainalaisten hätää. Tukea ovat osoittaneet Päälystöliiton lisäksi muun muassa JUKO, Upseeriliitto ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto.

Turvallisuuden tekijät edellyttävät lisää resursseja

Akava, Päälystöliitto, Upseeriliitto ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto tuovat esiin huolensa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden resursseista yhteisessä tiedotteessaan. Järjestöt katsovat, että turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutosten

ja huolestuttavan kehityksen vuoksi tulevassa kevään kehysriihessä alalle on lisättävä voimavaroja.

- Oma toimintaympäristömme on ollut haasteellinen jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaankin kyberturvallisuus- ja tiedustelutalanteen takia. Turvallisuuden resurssit koroostuvat yhä vahvemmin, Akavan puheenjohtaja **Sture Fjäder** toteaa.

Upseeriliiton puheenjohtaja **Ville Viita** toivoo erityisesti lisää resursseja henkilöstöön.

- Puolustusvoimien valmiutta pitää yhä korottaa. On selvää, että sotilaat tekevät sen. Puolustusvoimien vanhentunut työaikalaki ja työaikasopimukset eivät ole tehty valmiutta ajatellen. Nyt on syytä huolehtia siitä, että muuttuneissa olosuhteissa sotilailla on mahdollisuus palautumiseen. Olemme kertoneet haasteista puolustusministerille ja esittäneet lainsäädännön uudistamista.

Päälystöliiton puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** nostaa esiin lisäpanostuksen tarpeen myös Rajavartiolaitoksen resursseihin.

- Rajaturvallisuuden määrärahatarpeisiin on vastattava siten, että henkilöstöleikkauksiin ei tarvitse ryhtyä eikä Rajavartiolaitoksen tekniseen tasoon puuttua.

Suomen Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtaja **Jonne Rinne** korostaa sisäisen tur-

vallisuuden ketjun toimivuuden tärkeydestä myös ulkoisten kriisien aikana.

- Poliisin, oikeuslaitoksen ja Hätäkeskuslaitoksen resurssivaje uhkaa sekä sisäisen turvallisuuden ammattilaisten työssäjaksamista että kansalaisten oikeusturvaa. Kokonaisturvallisuus vaatii kaikkien näiden osa-alueiden pitkäjänteistä ja riittävää resurssointia.

Henkilöstötilanne ja talous puhuttivat kansliapäällikön tapaamisessa

Henkilöjärjestöjen puheenjohtajat **Jyrki Lukkarinen** (PL), **Päivi Niemi-Laine** (JHL), **Jyrki Surkka** (AuL) ja **Ville Viita** (UL) tapasivat puolustusministeriön kansliapäällikön kenraaliluutnantti evp. **Esa Pulkisen** ja hallitusneuvos **Jari Kajavirran** maaliskuussa. Jaksaminen oli yksi keskusteluiden aihe.

- Keskustelu oli erittäin hyvähenkinen. Toimme esiin henkilöstön tilanteen ja sen aseman parantamisen, Lukkarinen avaa tapaamisen sisältöä.

Viraston asema tulevissa kehyskeskusteluissa huolettaa myös järjestöjä.

- Laastarit eivät auta pitkään vaan henkilöstön asema tulee turvata pysyvästi kehityksessä.

Juhlatunnelmia ja parhaita perinteitä

Upinniemen päälystöyhdistys vietti 73. vuosijuhlaansa hotelli Presidentissä 11.3. Tunnelma oli korkealla, ja yli 50 juhlavierasta todisti seitsemän jäsenen reserviin siirtymistä. Heistä viisi kepitettiin parhaiden perinteiden mukaisesti yhdistyksen ankkurijäseniksi. Toivotamme heille myötäisiä tuulia!

Kuvassa vasemmalta kapteeniluutnantit Ismo Paasi, Heikki Harinen, Vesa Takala, Timo Aho ja Petri Vehmanen.

Kuva: Jussi Mankinen.

Kuva: Sofi Rinta

Uutta harrastusta pukkaa

Korona-aikana erityisen suosituksi on noussut frisbeegolf. Kun monet muut liikuntalajit olivat tai ovat tauolla koronan takia, lajin harrastajamäärä on noussut jopa niin kovaa vauhtia, että välineet tahtovat loppua kaupan hyllyiltä. Voidaan myös sanoa, että laji on melko koronaturvallinen. Turvaetäisyydet on helppo säilyttää ja sitä harrastetaan pienissä ryhmissä ulkona. Lähes jokaisessa Suomen kunnassa on rata tai ratoja, jotka ovat auki omatoimiseen harrastamiseen. Lajin juuret ovat USA:ssa. Vuonna 1975 Kalifornian Pasadenassa valmistui ensimmäinen julkinen kiinteillä maalikoreilla varustettu kenttä. Tällöin voidaan sanoa lajin virallistuneen.

Lajin idea

Nimikin jo kertoo, että idea on sama kuin golfissakin: toimittaa peliväline mahdollisimman vähillä suorituksilla paikasta A paikkaan B, tässä tapauksessa frisbee metalliseen maalikoriin. Radan väylät kierretään läpi, heittojen määrä lasketaan yhteen ja pienimmän tuloksen saanut on voittaja. Heitot vaativat keskittymistä ja taidot karttuvat pikkuhiljaa. Voit kilpailla kavereiden kanssa, ja mikäli oikein hurahdat, niin kilpailujakin lajissa tietysti järjestetään. Kyseessä on toki yksilölaji, mutta ryhmässä

se on hauskeempaa ja samalla on helppo pitää yhteyksiä yllä kavereihin.

Mikä siinä viehättää

Jokainen laji tarjoaa onnistumisen riemua tai raastavia pettymyksen tunteita, niin myös frisbeegolf. Oli kysymyksessä sitten onnistunut suoritus väylällä tai sitten heitit kiekon suoraan siihen ainoaan puuhun, joka väylällä oli. Isoin ero lajin isoveljeen golfiin ovat kustannukset. Et tarvitse golfkärkyä, ei tarvitse maksaa kalliita pelimaksoja, ei kalliita välineitä eikä tarvitse hankkia golfosakkeita. Alkuun pääsee helposti, sillä pelivälineet ovat naurettavan halpoja. Muutamalla kymppillä olet valmis väylälle. Frisbeegolf sopii ihan kaikille. Mikään ei estä harrastamasta lajia myös talvella. Kyseessä on rento ja hauska harrastus, jossa yhdistyvät ulkona liikkumisen ilo ja mielenkiintoinen peli. Frisbeegolfiradat ovat yleensä 9–18-reikäisiä. Laji on loistava tapa aloittaa liikkuminen oman tason mukaan. Väyliä pitemmät vaihtelevat noin viidestäkymmenestä metrillä aina kolmeensataan metriin, ja niitä kiertäessä askelia kertyy runsaasti ja huomaamatta, kalorit palavat kuin itsestään. Heitto kehittää koko kehoa ja lihaksistoa. Laji on yllättävä tehokas kunnon kohottamiseen. Matalatehoinen kestävyysliikunta suojaaa sydäntä

ja parantaa suorituskykyä. Joku varmasti kaipaa kovempaakin räsistusta lajin parissa. Tällöin voit hölkätä radan läpi. Laji sopii mainiosti maltilliselle painonpudotukselle yhdistettynä terveelliseen ruokavalioon.

Välineet

Lajia voi pelata millä tahansa frisbeellä, mutta helpointa se on lajia varten suunnitelluilla kiekkoilla. Kiekkoja löytyy satoja erilaisia, mutta alkuun pääsee todella hyvin 1–3 kiekolla. Kaupoissa on tarjolla halpoja setejä, josta löytyy yleensä kolme kiekkoa: draiveri pitkiin avausheittoihin, keskimatkan kiekko lyhyempiin lähestymisheittoihin ja putteri viimeistä heittoa varten. Kiekkoilla on myös erilaiset lento-ominaisuudet: osa menee suoraan, osa kaartaa oikealle ja osa vasemmalle. Kiekkoja varten on olemassa sitä varten suunniteltuja laukkuja ja reppuja, mutta ihan tavallinenkin reppu sopii vallan mainiosti. Reppuun saat myös kätevästi juomaa mukaan, jolloin pystyt huolehtimaan riittävästä nesteytyksestä. Suosittelemme kokeilemaan lajia. Itse olen näin tehnyt ja täytyy sanoa, että laji on hauska ja kyllä siinä kaveriporukassa kilpailuviittikin aina kummasti ilmoittelee itsestään.

Urheilujohtajan lyhyet

Hiihdon sotilaiden SM-kilpailut

Niinhan siinä sitten taas kävi, että hiihdon sotilaiden SM-kilpailut peruttiin, ne oli tarkoitus järjestää 4.–7.4. Jääkäriprikaatissa. Kilpailujen loppuspekuloinnit olisivat vielä olleet kiivaimmillaan käynnissä tämän lehden ilmestyessä. Korona on sitkeä, ja varmaankin oli niin, ettei kilpailuja olisi voinut viedä turvallisesti läpi. Mielestäni oikea päätös, vaikka harmi sinänsä. Toivottavasti suunnistus ja ammunta voidaan syksyllä viedä suunnitellusti läpi.

Valmennuspatruunat

Monet ampumaurheilun ystävät varmaan jo odottavat ohjeita siitä, miten valmennuspatruunoita voi kuluvana vuonna anoa. Ohjeet tulevat jäsenisivuille huhti-toukokuun aikana hyvissä ajoin ennen kesälomia. Toivotaan, että ne voitaisiin tänä vuonna jakaa sotilaiden SM-kilpailujen yhteydessä. On se toki näyttänyt onnistuvan muullakin tavalla. Katsotaan miten käy.

Liikunnallista kevään alkua
"Reippaus ei maksa mitään!"
Toni Rinta
Urheilujohtaja
Päällystöliitto ry
toni.rinta@paallystoliitto.fi
0299456126

Valmistaudu eläkkeelle hyvissä ajoin

Teksti: Juha Susi

Kapteeni evp. Stefan Sundström
Kuva: Mikaela Sundström

Eläkkeelle siirtymisen valmistelut kannattaa aloittaa ajoissa. Tätä mieltä ovat vuoden vaihteessa reserviin jääneet kapteenit (evp) **Heikki Paavisto** ja **Stefan Sundström**. Kumpikin hyödynsi Kevan palvelua oman eläkeoikeuden tarkistamisessa jo hyvissä ajoin.

- Aloitin valmistautumiseni noin pari kolme vuotta sitten. Tämän jälkeen kyseessä oli enää minulle parhaimman ajankohdan päättämisestä, Sundström avaa omaa valmistautumistaan.

Paavisto on samoilla linjoilla.

- Tein päätöksen mielessäni lähtöajankohdasta reilu vuosi ennen lähtöä, ja irtisanoutumisilmoituksen jätin kahdeksan kuukautta ennen lähtöä.

Kummankin kapteenin puheissa tulee esiin eläketapahtuman ajoittaminen eläkelaskuria hyödyntämällä. Kyseessä on vanhojen sotilaiden mahdollisuus ajoittaa oma eläköityminen eläkeoikeuden saavuttamisen jälkeen ennen eroamisikää.

- Kun minulla oli varmuus eläkeoikeuden saavuttamisesta, laskeskelin liiton eläke-

laskurilla eri vaihtoehtoja sille, milloin olisi optimitilanne lähteä eläkkeen määrän suhteen. Halusin säilyttää laskentavuosien alussa olevan kriha-vuoden laskuissa mukana, Paavisto avaa laskelmiaan.

Sundström kertoo verranneensa eläkkeen määrää heti eläkeoikeuden kesäkuisen saavuttamisen jälkeen vuoden vaihteseen. Vertailussa oli myös muutama eri kuukausi syksyn aikana.

- Huomioin laskelmissa myös viimeisen laskentavuoden ansioihin lomakorvauksen.

Tietoa on tarjolla

Molemmat evp-miehet kiittelevät Kevan verkkosivustoa tiedon määrän ja helpokäyttöisyyden suhteen. Sama koskee myös itse eläkkeen hakemista.

- Eläkehakemuksen täyttäminen oli helppoa kuin heinänteko. Kaikki pohjatiedot olivat valmiina. Vain muutamista alusvetovalikoista joutui tekemään valintoja, Paavisto muistelee.

- Itse hain lisää tietoa myös henkilöstösektorin henkilöstösuunnittelijalta. Päälystöliton kotisivuilta löytyy hyvin selkeät ohjeet prosessista sekä miten jatkaa liiton evp-jäsenenä, mikäli näin haluaa, Sundström täydentää.

Haikeutta, onko sitä?

Eläkkeelle jääminen saattaa olla monelle vaikea paikka. Takana on yli 30 vuotta palvelusta, ja kun ajaa varuskunnan portista ulos, niin kyseessä on iso elämänmuutos.

- Vaikka kyseistä päivää on tullut mietittyä useita kertoja vuosien aikana, niin oudolta tuntuu, kun asia konkretisoituu. Pikkuhiljaa sitä herää uuteen arkeen ja vähän ajan päästä ajatukset ovat muualla, Sundström tuumailee.

Paavisto puolestaan on yllättynyt, kuinka helposti kaikki loppujen lopuksi tapahtui.

- Oletin, että lähtö ottaa henkisesti koville. Aika on kulunut vielä erittäin hyvin.

Oleellinen osa eläkkeelle siirtymisen valmisteluissa on miettiä, miten käyttää aikaansa. Sundströmin ratkaisu oli lähteä kriha-tehtäviin.

- Lähtö operaatioalueelle on huhtikuun alussa. Ehdin olla kymmenen päivää eläkkeellä, kun ilmoittauduin Porin prikaatin kriisinhallintakeskuksessa koulutus- ja valintatilaisuuteen.

Myös Paaviston kalenteri on täyttynyt.

- Joka päivä on ollut jokin kelloitettu meno tai Teams-kokous.

Vinkkejä nuoremmille

Kun oma eläköityminen on vielä tuoreessa muistissa, on helppo poimia siitä vinkit muiden hyödynnettäviksi. Molemmat korostavat eläkevalmisteluiden aloittamista hyvissä ajoin.

- Tarkista oma nimikirjanotteesi. Tietojen tulee olla oikein ja palvelusura merkitty siihen katkeamattomasti, henkilöstöasioiden hoitajana palvellut Paavisto muistuttaa.

- Irtisanoutumisilmoitus tulee jättää ajoissa. Tämä mahdollistaa seuraajan nimeämisen ja sen mukaan uuden tehtävänhoitajan perehdyttämisen, Sundström vinkkaa.

<https://www.keva.fi/henkilöasiakkaalle/omat-elaketietosi/>

Kapteeni evp. Heikki Paavisto
Kuva: Heikki Paaviston kotiarkisto

Talvipäivät Mikkelissä 18.–20.3.

Teksti ja kuva: Markku Virtanen

Perjantaina tapasimme **Karvosen Akin** kanssa Pasilan asemalla sovitusti kello 11.10 valmiina nousemaan Mikkeliin menevään junaan. Matka sujui mukavasti melkein loppuun saakka. Valitettavasti junan veturiin tuli jokin vika hieman ennen Mikkeliä ja saavuimme perille noin puoli tuntia myöhässä. Onneksi olimme ajoissa matkassa, joten emme myöhästyneet mistään. Perjantain aikana saapui paikalle lähes kaikki osallistujat. Perjantain ohjelma oli oikeastaan vain majoittuminen ja ruokailu sekä tietysti kaverien tapaaminen ja kuulumisten vaihtaminen. Onneksi pääsin aikaisin nukkumaan, joten olin tolkuissani lauantaina, kun varsinainen ohjelma alkoi.

Aamupäivällä pidimme yhdistyksen hallituksen kokouksen.

Kello 11 olivat kaikki osallistujat saapuneet paikalle ja pääsimme lounaalle. Lounaan jälkeen siirryimme jalan Sodan ja

rauhan keskus Muistiin. Muistissa meillä oli opastettu museokierros. Alkupuheiden jälkeen pääsimme tutustumaan museon näyttelyyn, joka osoittautui aivan loistavaksi. Näyttelyssä oli käytetty erittäin paljon uusinta tekniikka ja se oli rakennettu todella mielenkiintoiseksi. Sotaa käsiteltiin aivan poikkeuksellisella tavalla ihmisen näkökulmasta. Kierroksen jälkeen nautimme ilta-päiväkahvit.

Loppu iltapäivä olikin sitten vapaata seurustelua ja valmistautumista veljesillalliselle, joka nautittiin Mikkelin klubilla. On muuten aivan uskomaton paikka sekin. Illallisen aloitti klubi-isäntä **Mikko Pöyry**, joka esiteli klubin 120-vuotista historiaa tosin painottaen erittäin paljon Mannerheimin aikaa Mikkelissä ja klubin asiakkaana.

Loistavan esittelyn jälkeen nautimme hienon päivällisen pitkän kaavan mukaan. Aikaa kului ja nautittiin hyvästä ruuasta ja keskusteluista. Kuten aina, kaikki hyvä lop-

puu ja siirryimme takaisin majoitukseen hotelli Vaakunaan.

Sunnuntaina oli viikonlopun tärkein päivä, koska pidimme yhdistyksemme vuosikokouksen. Ennen kokouksen avaamista piti Päällystöliiton puheenjohtaja Jyrki Lukkari-
nen ajankohtaiskatsauksen liiton tilanteesta. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat ilman soraääniä. Vuosikokous päätti kutsua yhdistyksemme kunniajäseniksi **Pertti Heikkilän, Tapani Flyktmanin** sekä **Toivo Hartikaisen**. Hallitus jatkaa melkein samalla joukolla, millä se on toiminut jo monta vuotta. Ainoa muutos on, että **Koskelan Veijo** jäi pois ja **Ari Palm** valittiin tilalle. Kokouksen jälkeen kokouskahvit ja kotimatka. Hallitus tosin jäi vielä pitämään järjestäytymiskokousta.

Kaiken kaikkiaan Talvipäivät oli hyvä tapahtuma. Tuntui siltä, että jäsenet olivat tyytyväisiä. Paikalla meitä oli kolmisenkymmentä jäsentä.

Varaa, virkisty ja nauti!

**Haku lomakaudelle
1.9.–31.12.
päättyy 31.5.**

Kuva: Juha Saari